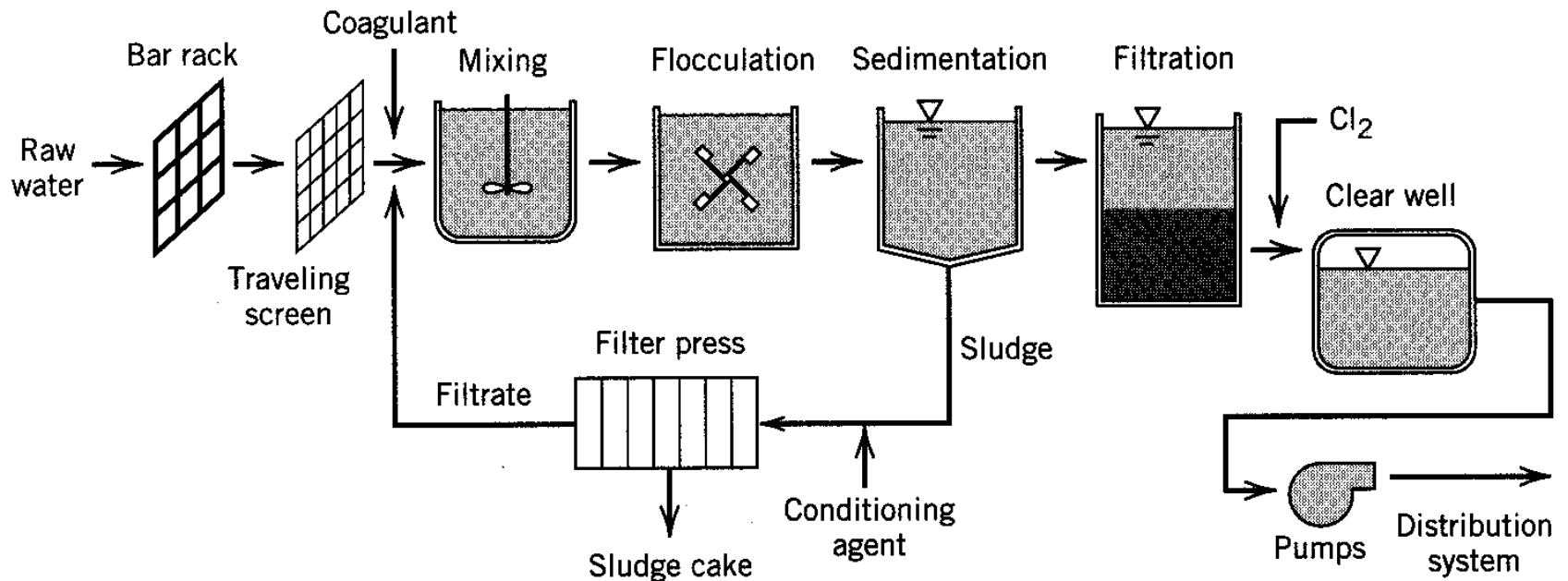
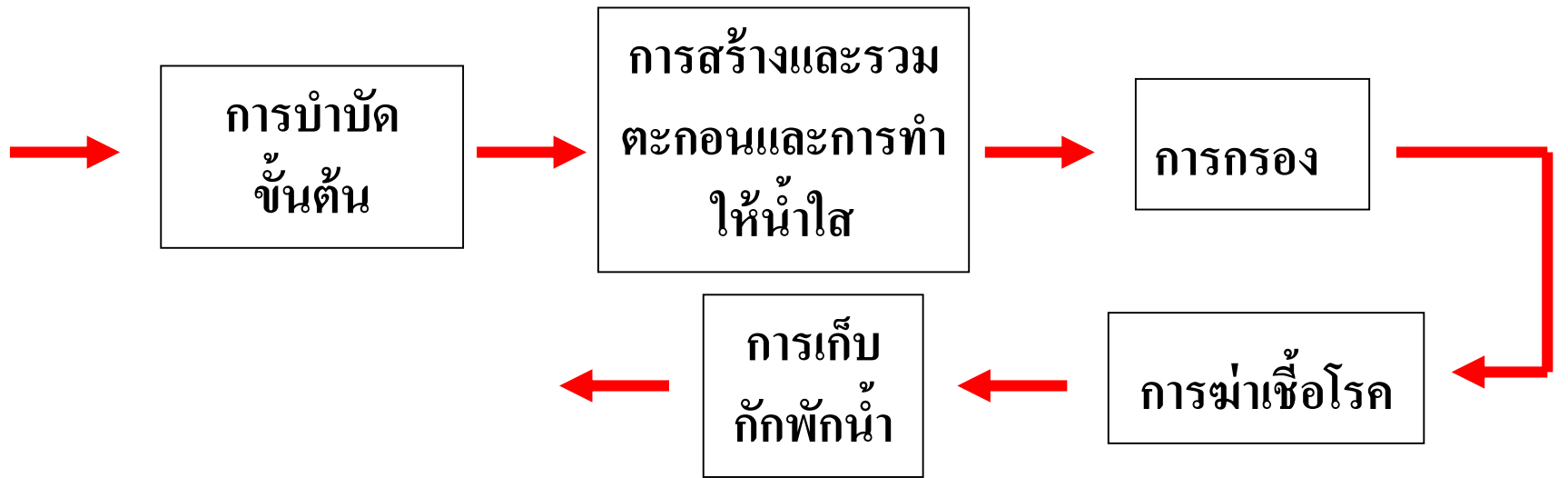

4 กระบวนการผลิตน้ำประปา

- เป็นการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้เป็นที่ปลอดภัยและยอมรับสำหรับการนำไปใช้ เช่น น้ำดื่ม น้ำประปา
- กระบวนการผลิตน้ำกำจัดหรือลดความเข้มข้นสารปนเปื้อนและสารที่ไม่ต้องการในน้ำดิบ ให้เหมาะกับการนำไปใช้จนถึงมือผู้บริโภค
- สารที่ต้องกำจัดในแหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ ความขุ่นและเชื้อโรค
- สารที่ต้องกำจัดออกจากแหล่งน้ำใต้ดิน ได้แก่ ก๊าซ เหล็กและแมงกานีส และเชื้อโรค

1) ขั้นตอนการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำผิวดิน

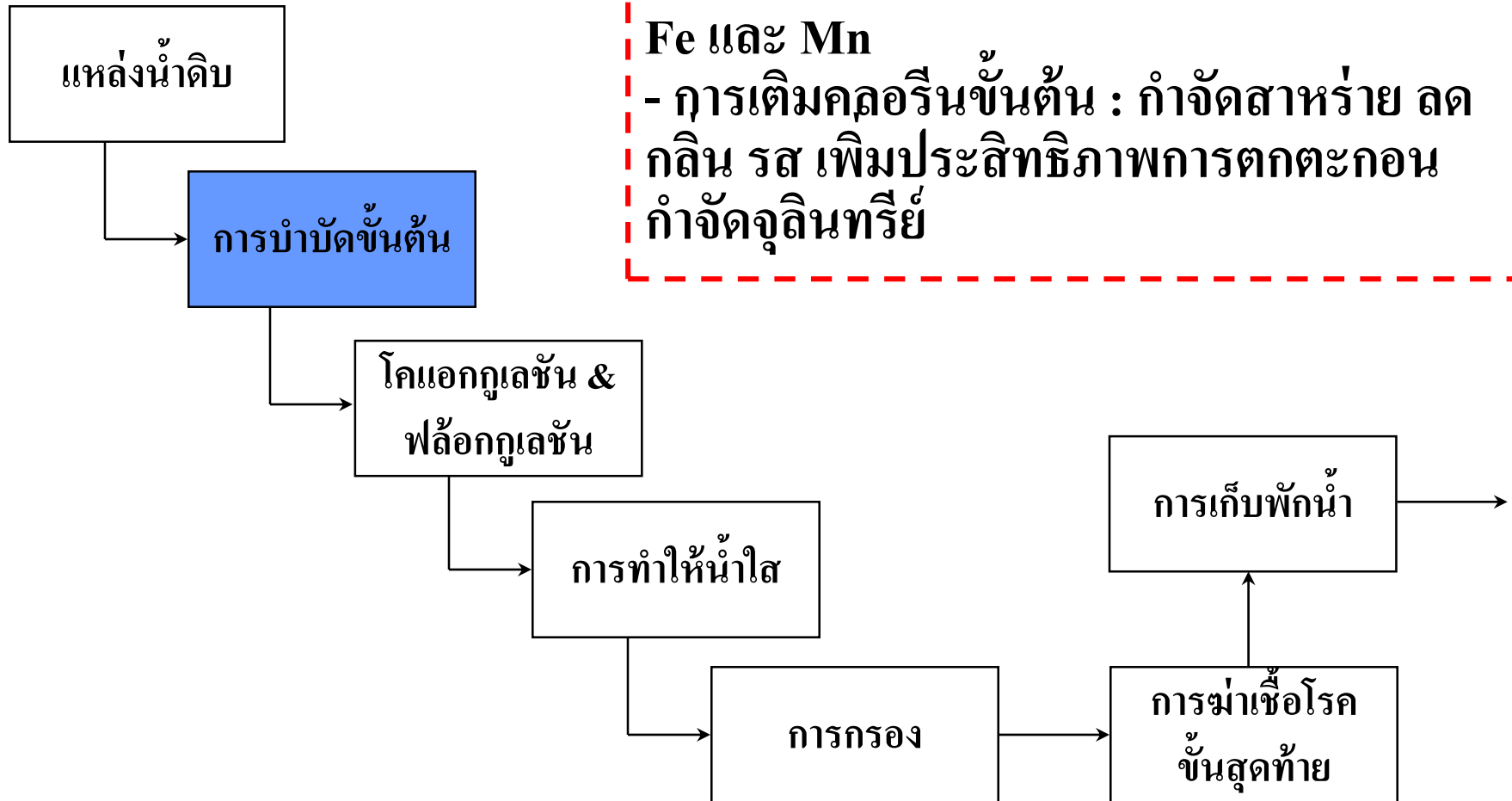

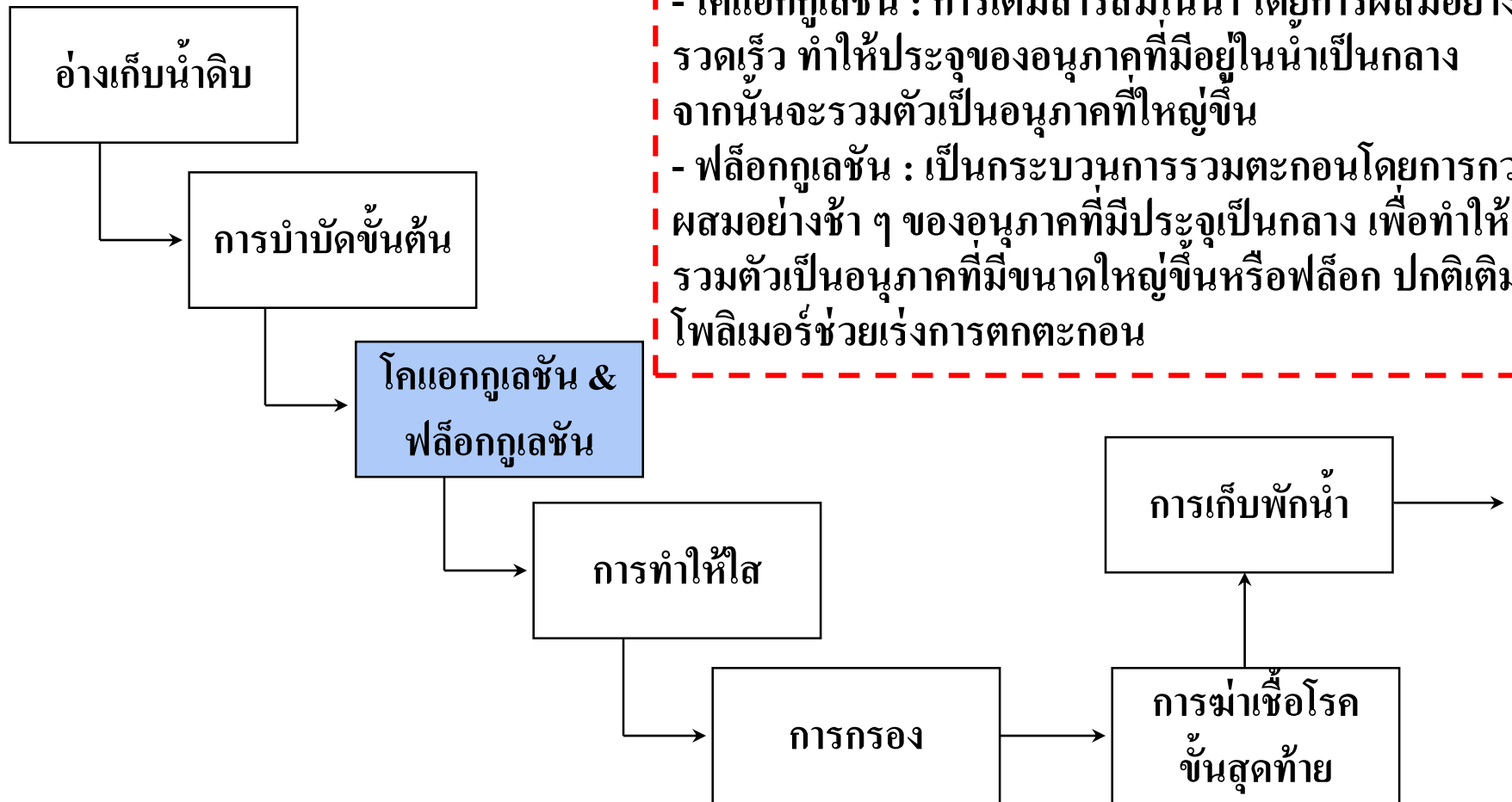

กระบวนการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำผิวดิน

กระบวนการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำผิวดิน

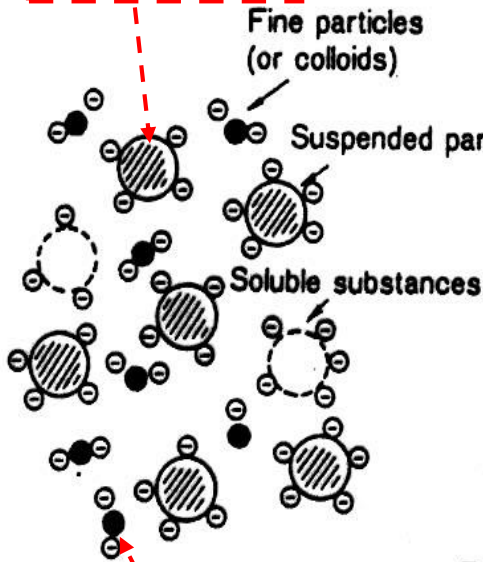
- โคแอกกูเลชัน & ฟล็อกกูเลชัน

กระบวนการโคแอกกูเลชันและฟล็อกกูเลชัน

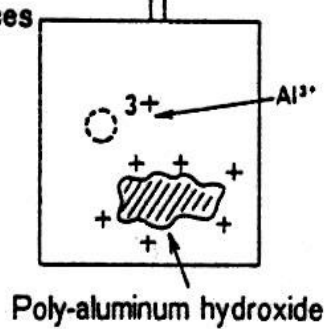
ของแข็ง

แขวนลอย

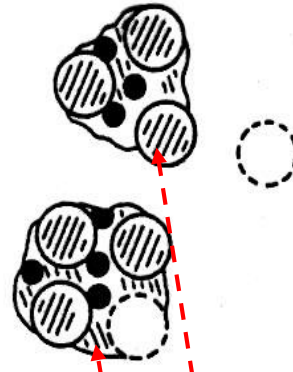

(ตั้งกวนเร็ว)

Charge neutralization
(coagulation)

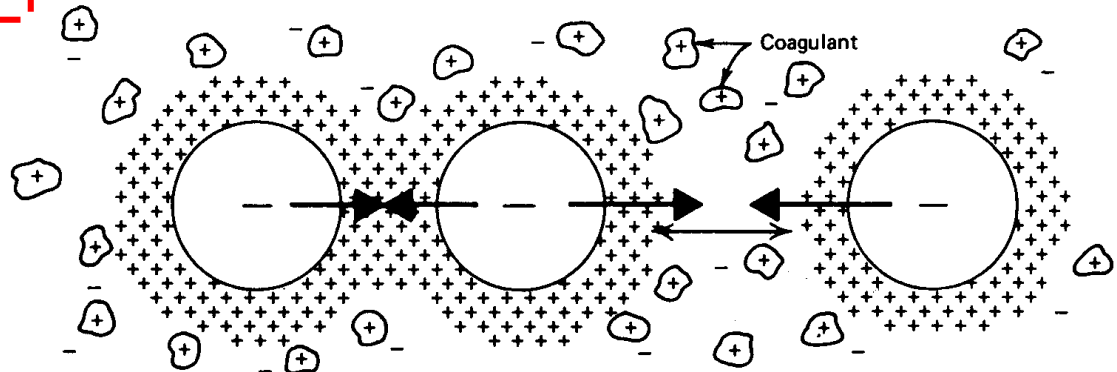
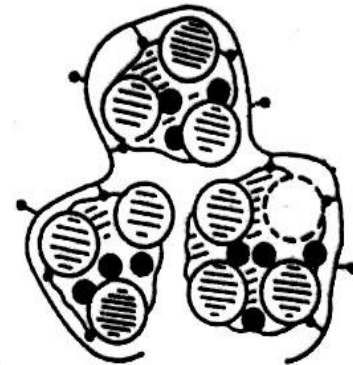
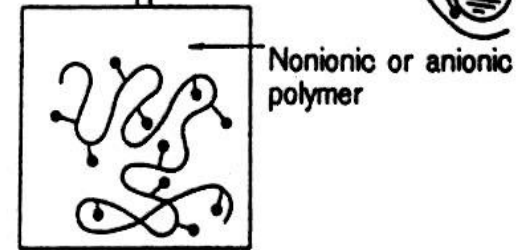

(สารส้ม)

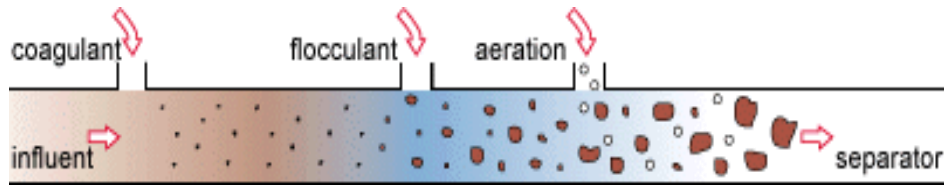
(ตั้งกวนช้า)

Bridging (flocculation)

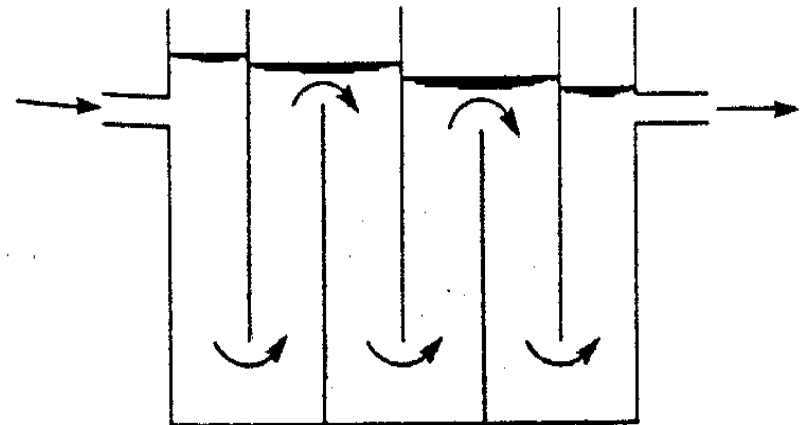

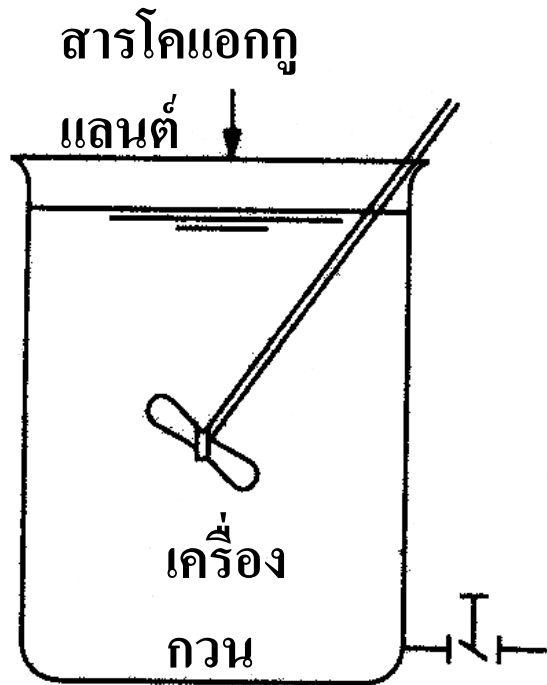
อุปกรณ์การกวนเร็ว

**Inline
mixer**

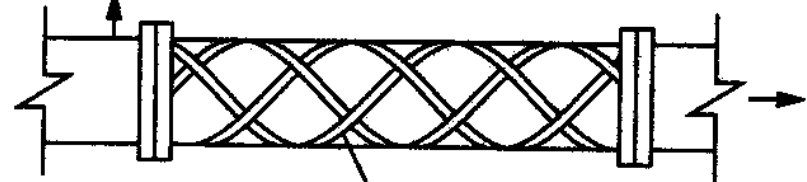

**Baffle
Tank**

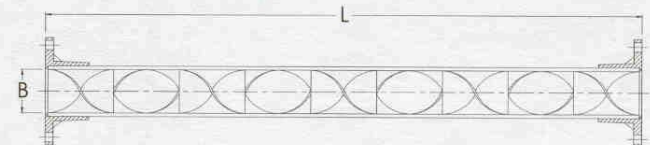

**ถัง
ปฏิกรณ์**

สารโคแอกกู
แลนต์

สิ่งกั้นขวางภายใน
ท่อ

การกวนเร็ว Static Mixer

ฟลักกูเลชัน

09/06/2010 14:45

Mega-SETTLER
Plate Settler System

Mega-TROUGH
Trough System

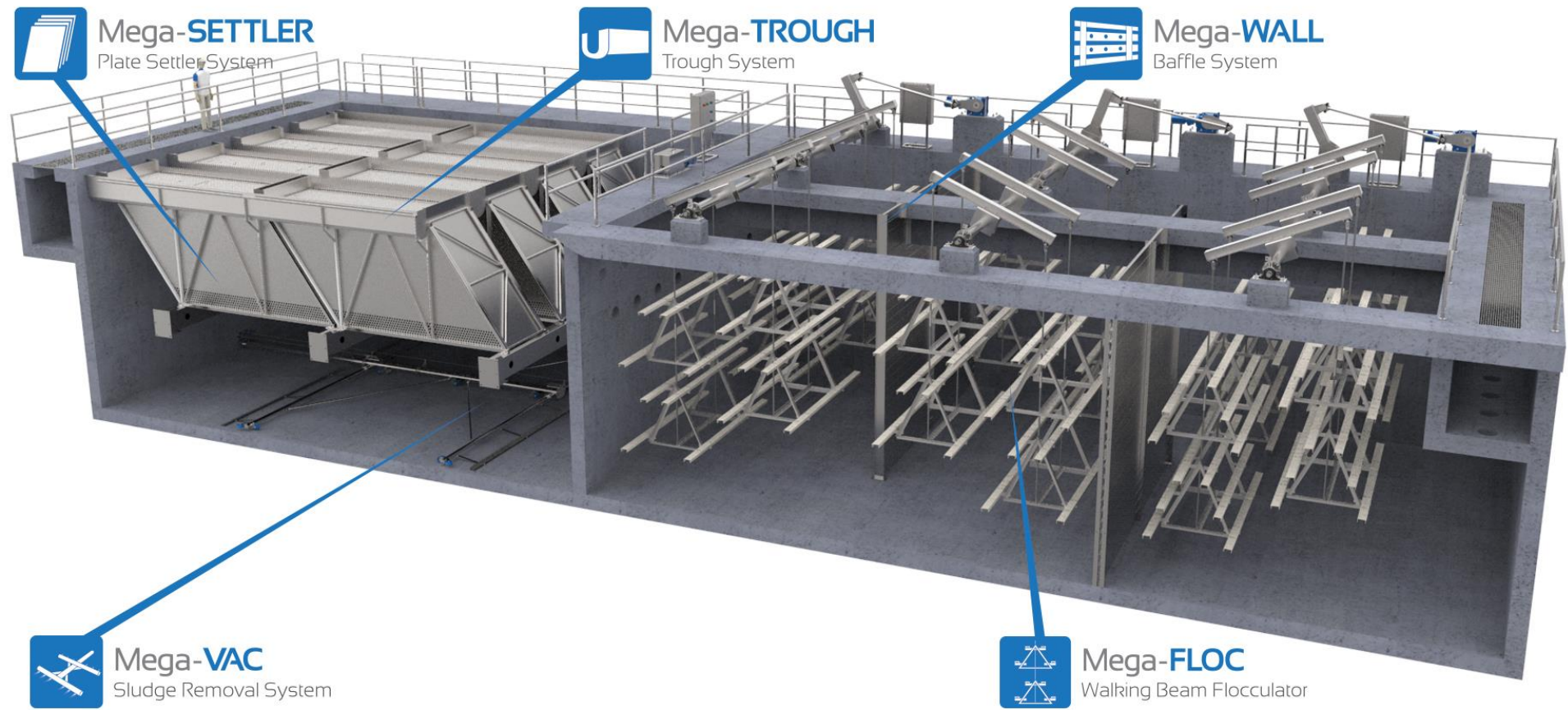
Mega-WALL
Baffle System

Mega-VAC
Sludge Removal System

Mega-FLOC
Walking Beam Flocculator

โคแอกกูเลชัน และฟล็อกกูเลชัน

- การตรวจสอบกระบวนการฟล็อกกูเลชัน:
  - ตรวจสอบฟล็อกด้วยสายตา
  - ตรวจสอบปริมาตรของสารเคมีที่กำลังถูกสูบออก
  - ทำการทดสอบ Jar tests เพื่อช่วยหาปริมาณการใช้สารเคมีที่เหมาะสม
  - ตรวจสอบคุณภาพของน้ำดิบที่เปลี่ยนแปลงตามฤดู

โคแอกกูเลชัน และฟล็อกกูเลชัน

การตรวจสอบด้วยตา

โคเอกกุลเลชัน และฟลักกุลเลชัน

- ปริมาณโคเอกกุลเลชันที่เติมในอุดมคติ:
  - การกำจัดสารแขวนลอยและคอลลอยด์ขนาดเล็กได้ดีที่สุด
  - ปริมาณสลัดจ์ที่เกิดขึ้นต่ำสุดจากระบวนการทำให้น้ำใส
  - ปริมาณการใช้น้ำล้างจากระบวนการกรองต่ำที่สุด
  - การทำงานของถังกรองเหมาะสม เช่น เวลาในการเดินถังกรองก่อนล้างย้อนได้สูงสุด
  - ค่าใช้จ่ายในการกำจัดสิ่งสกปรกออกจากน้ำต่ำสุด
  - ทดสอบด้วยการเติมปริมาณสารส้มที่แตกต่างกัน (jar test)

FLOC COMPARATOR FOR THE CLASSIFICATION OF FLOC
PRODUCED IN COAGULATION TESTS

ภาชนะปริมาณสารเคมีที่ใช้ในการผลิตน้ำประปา

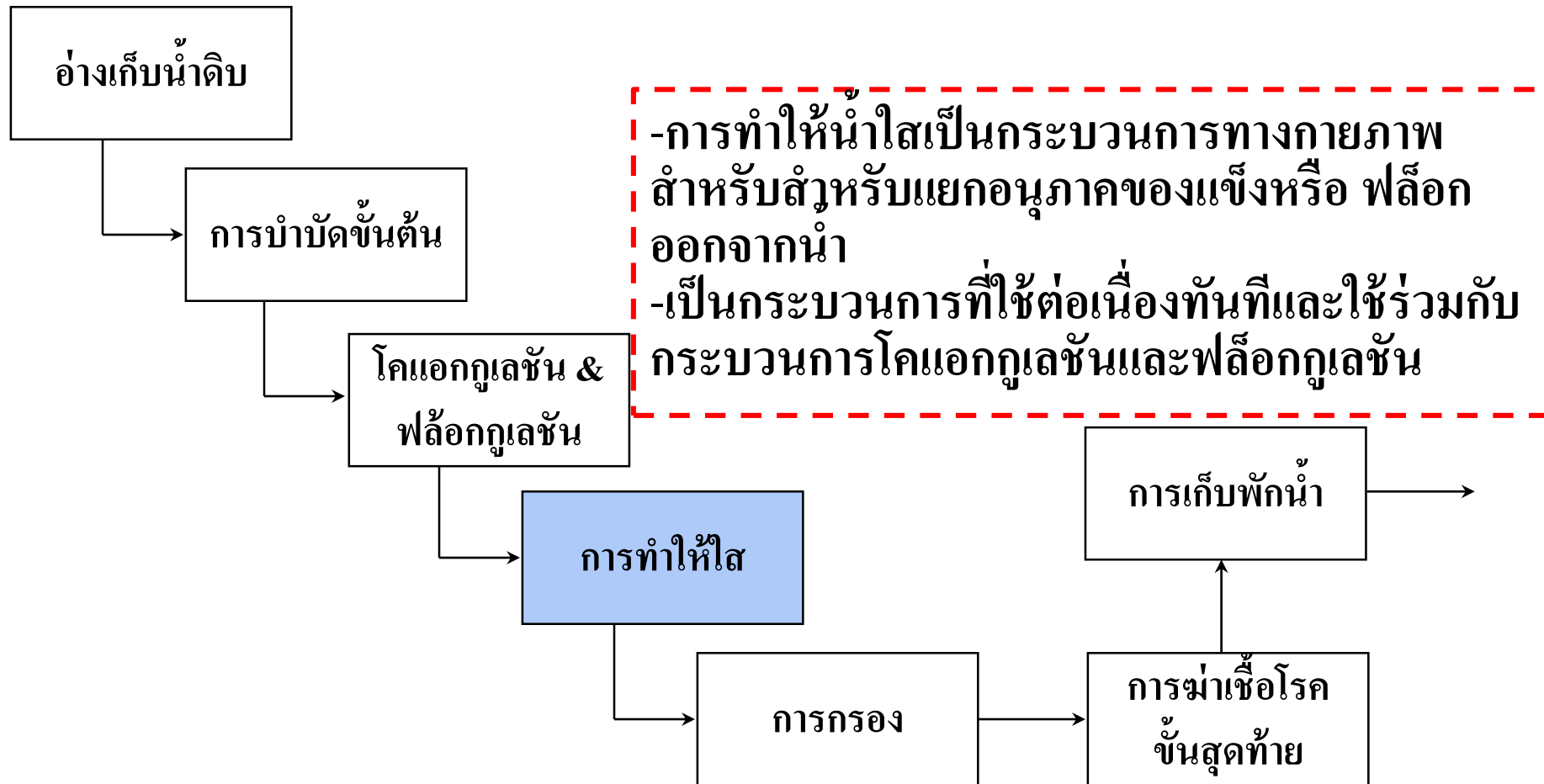
อุปกรณ์สำหรับทำจาร์เทส
(Jar Test)

Jar test

กระบวนการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำผิวดิน

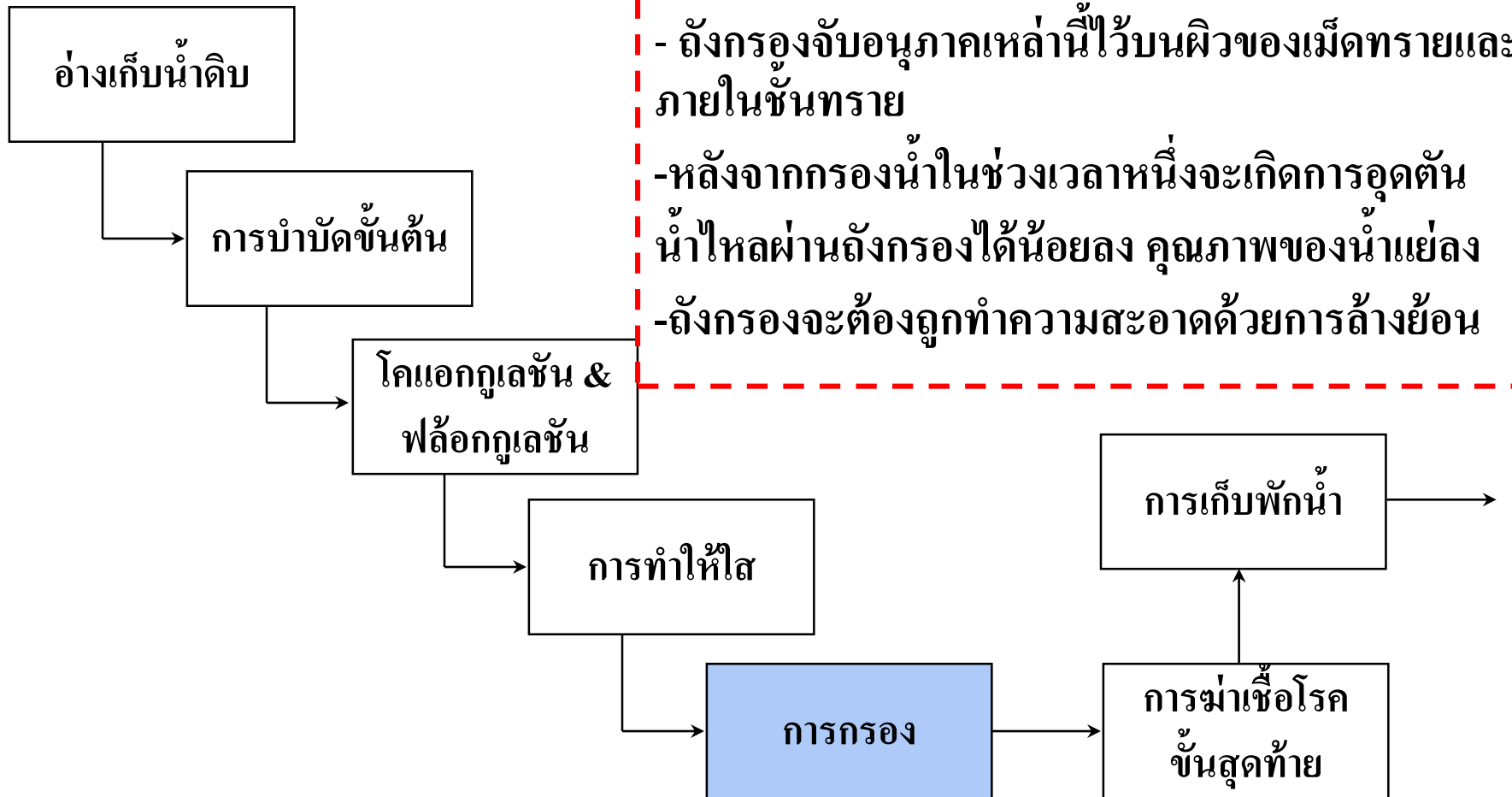
- การทำให้น้ำใส

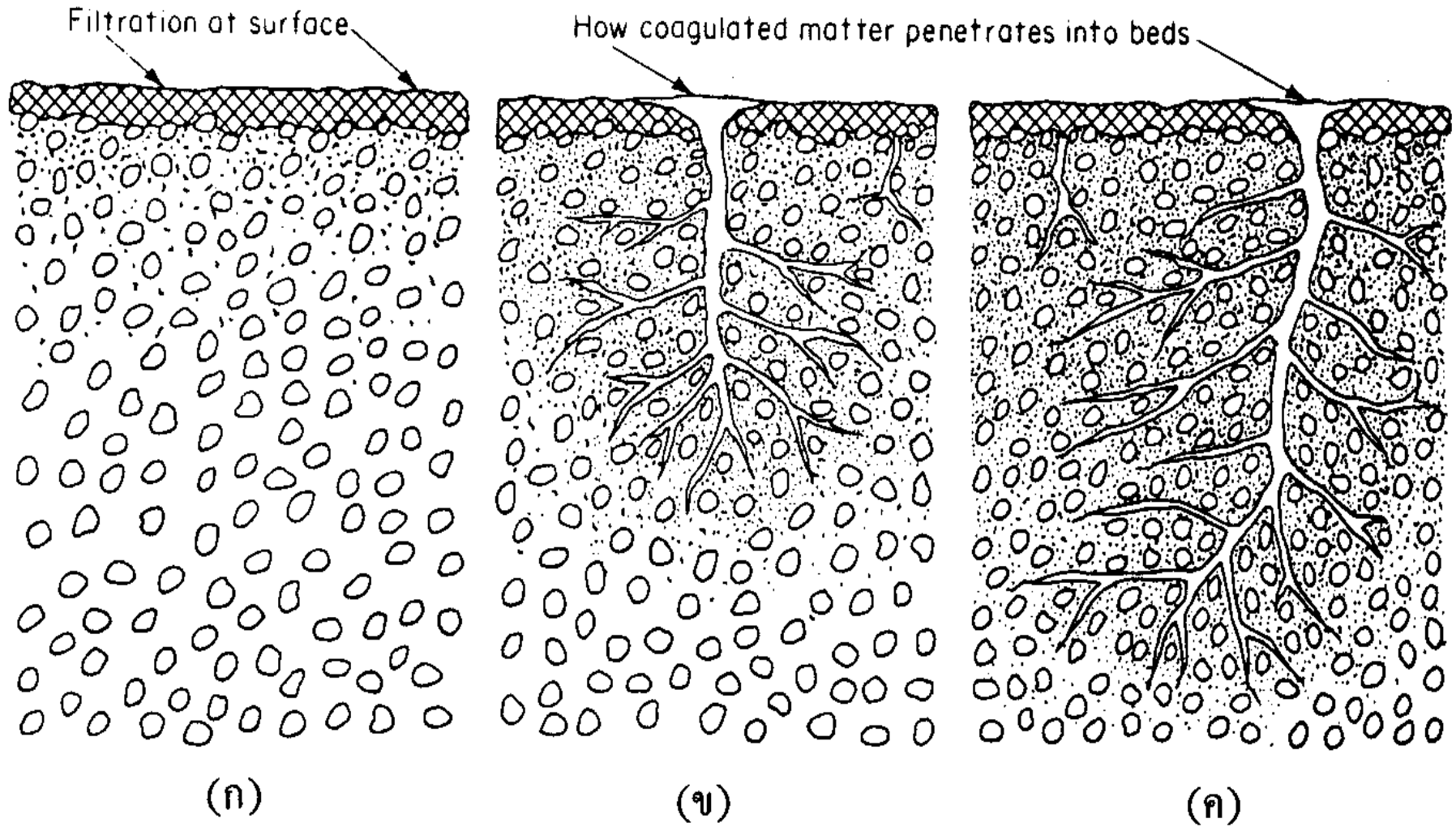

กระบวนการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำผิวดิน

- การกรอง

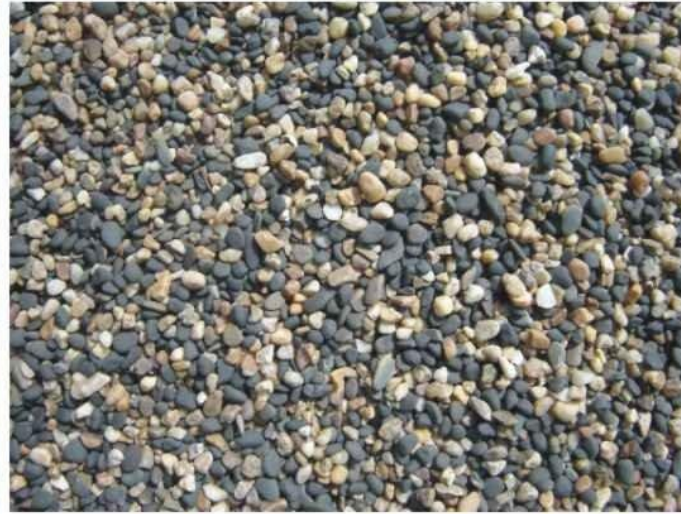
ชั้นกรองที่ไม่มีการ back wash

ASIAN NATURAL SLATES & STONES

EXPORT SUPPLIER OF FILTER MEDIA SAND & LANDSCAPING, ARCHITECTURAL AND DECORATIVE
NATURAL STONES

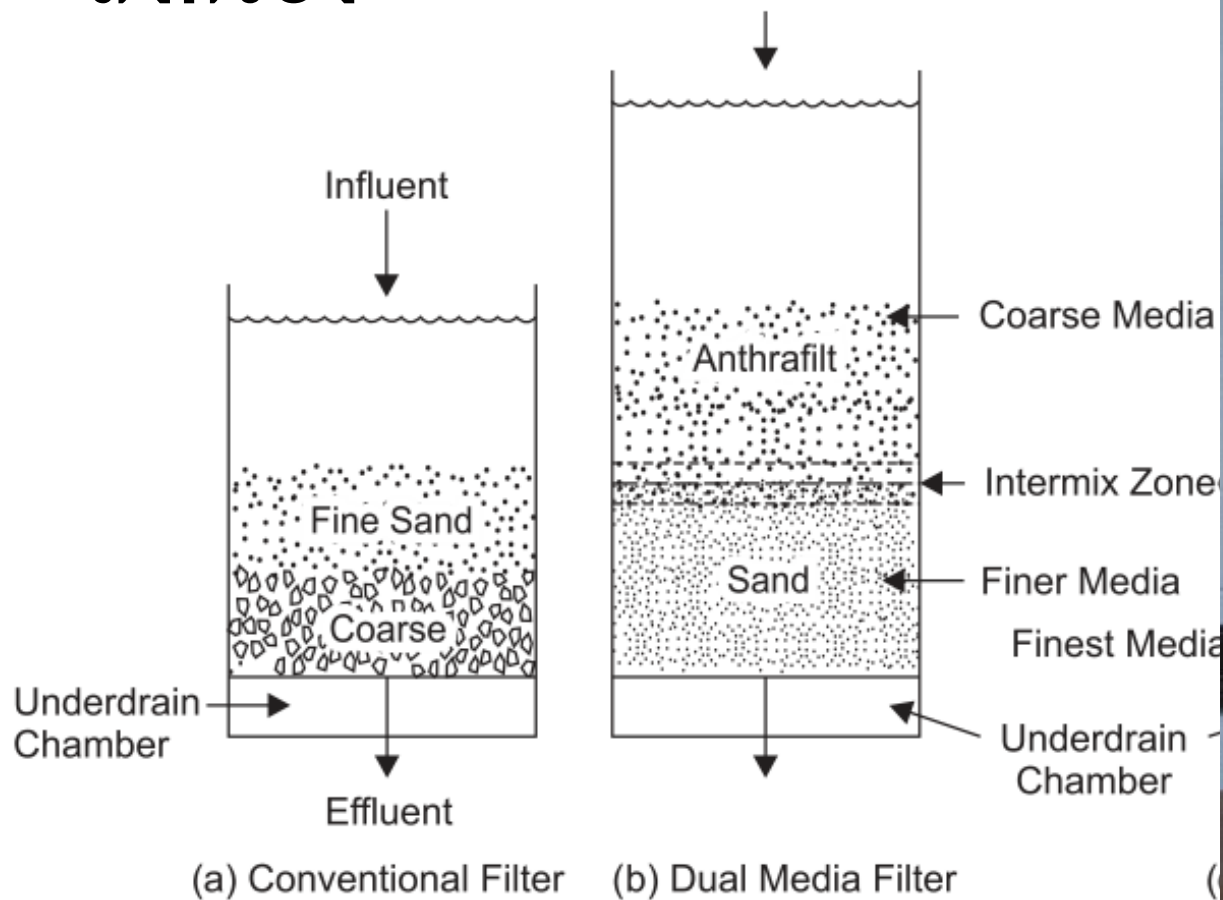

FILTER MEDIA STONES WASHED & GRADED
2.5-6.5mm, 6.5-10mm, 11-25mm & 26-50mm

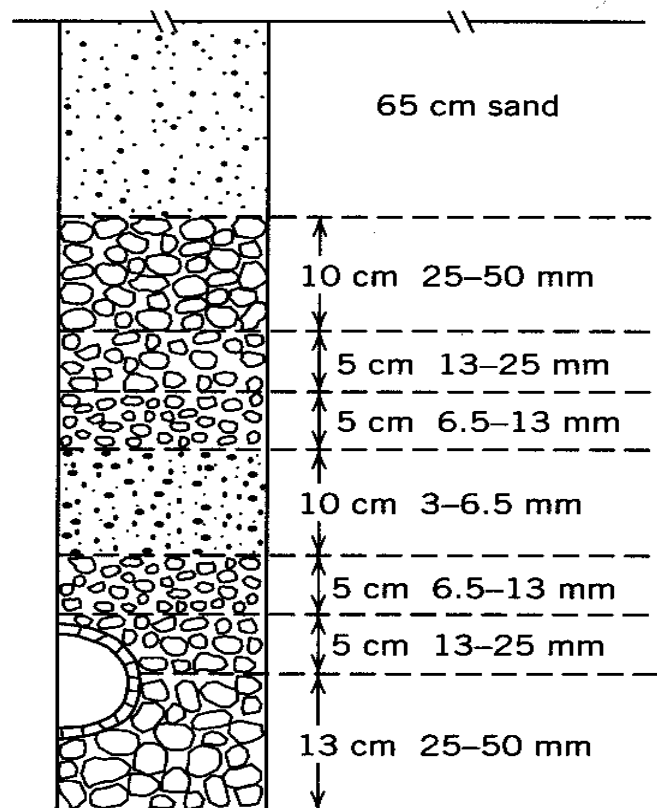
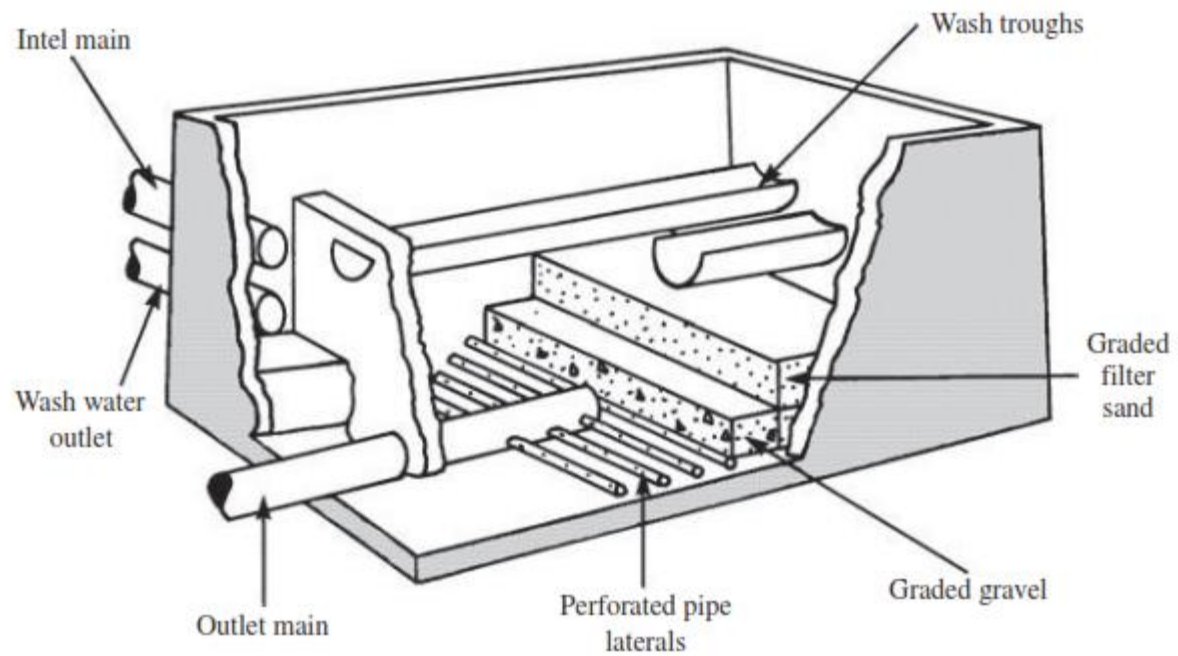

FILTER MEDIA SAND CLEANED & GRADEDS
SIZES .5mm -1.2mm & 1.2mm-2.4mm

ถังกรอง

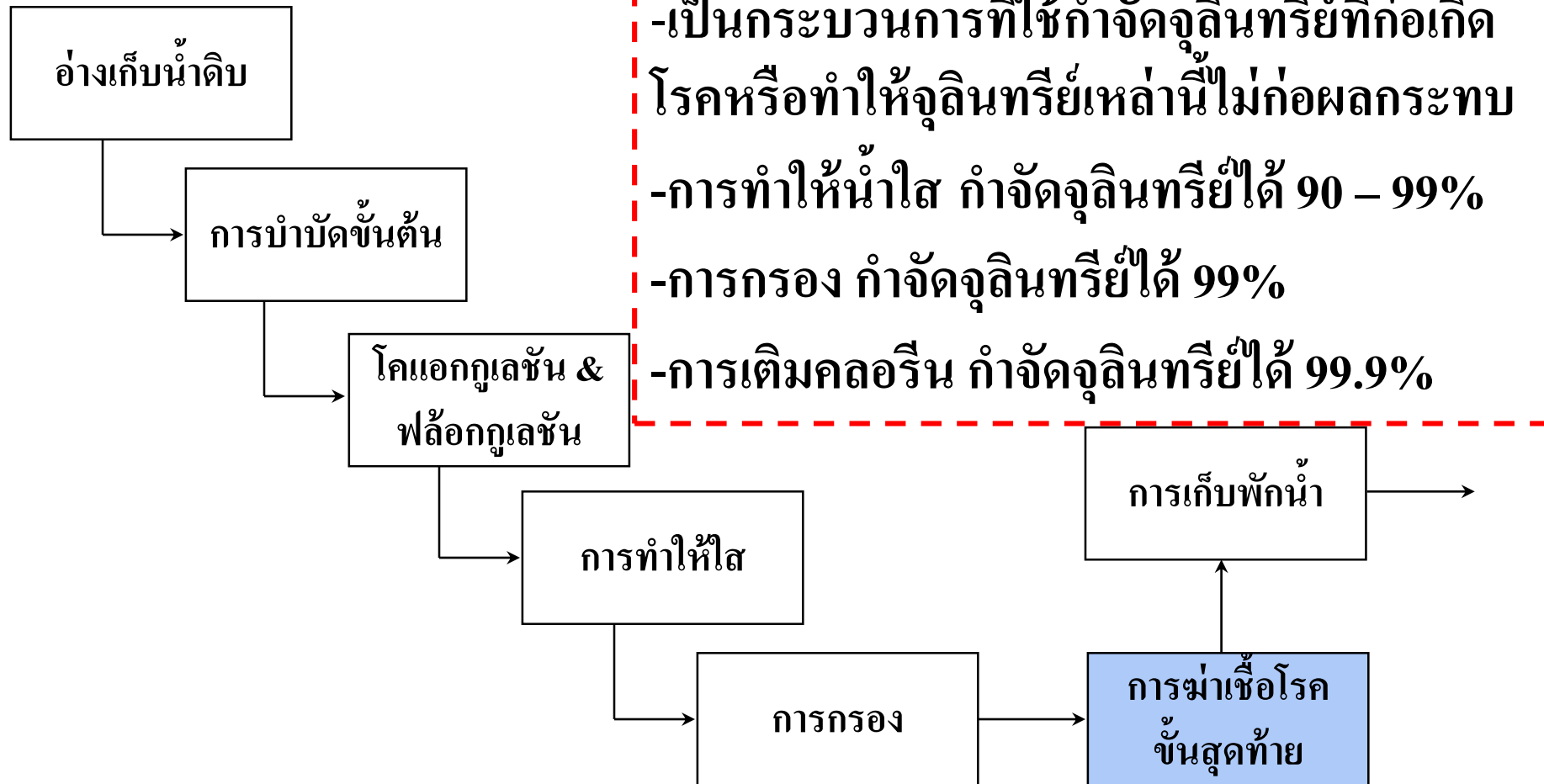

กระบวนการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำผิวดิน

- การฆ่าเชื้อโรคขั้นสุดท้าย

การฆ่าเชื้อโรคขั้นสุดท้าย

- สารเคมีฆ่าเชื้อโรคในอุดมคติ

- ทำลายจุลินทรีย์ที่มีอยู่ในน้ำ
- จัดหาได้ง่าย, ราคาไม่แพง, และใช้ในอัตราที่ถูกต้องได้ง่าย
- ตรวจสอบได้ง่ายด้วยวิธีวิเคราะห์แบบง่ายๆ
- **คงทนมีความเข้มข้นหลงเหลืออยู่ในน้ำเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรคในเส้นท่อ จนถึงมือผู้บริโภค**
- ไม่เป็นพิษและยอมรับได้ที่ระดับความเข้มข้นที่ต้องการใช้ตามวัตถุประสงค์

การฆ่าเชื้อโรคขั้นสุดท้าย

- เวลาสำหรับปฏิกิริยา

- ความสำคัญของเวลาสำหรับปฏิกิริยา :

- คลอรีนจะไม่ทำปฏิกิริยากับจุลินทรีย์ทันที

- จะต้องให้เวลาสัมผัสที่เหมาะสม ทำให้เกิดปฏิกิริยาที่ต้องการ

- การฆ่าเชื้อโรคอาจทำได้:

- ขั้นตอนของระบบจ่ายน้ำประปาเข้าสู่ถังพัก, หรือ

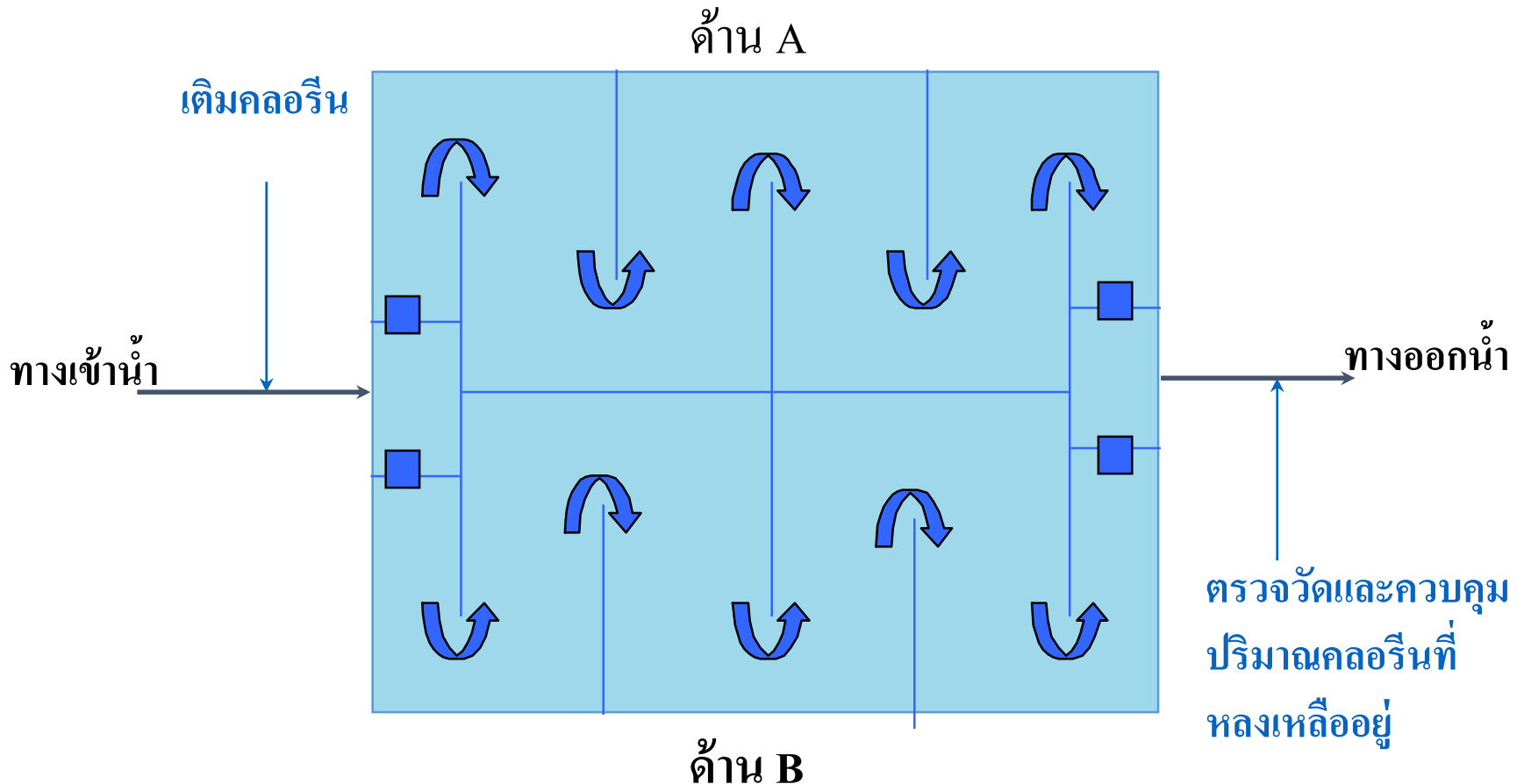
- ถังสัมผัสที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ

(คลอรีนอิสระที่หลงเหลืออยู่ 0.5 ppm เวลาสัมผัส 30 นาที)

(คลอรีนที่หลงเหลืออยู่ 0.2 ppm ที่ปลายทางถึงมือผู้บริโภค)

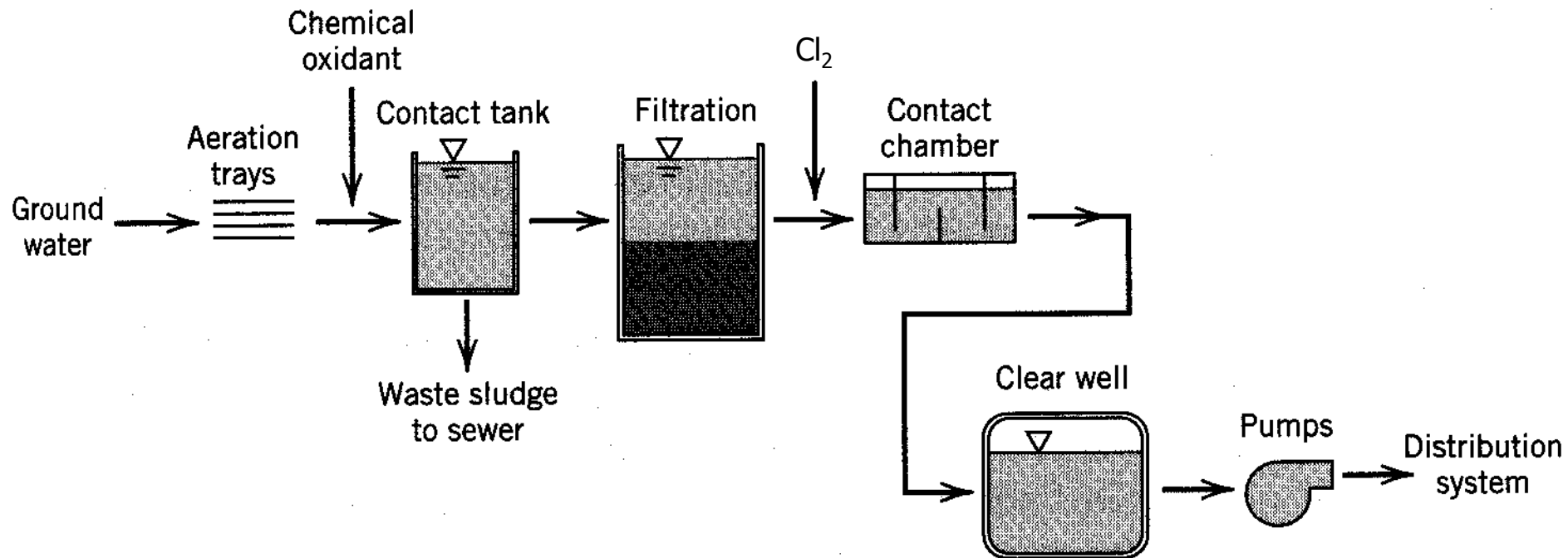
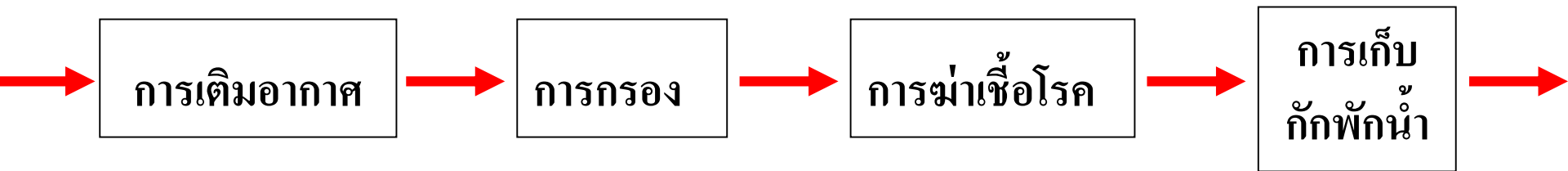
การฆ่าเชื้อโรคขั้นสุดท้าย

- ตัวอย่างการจัดวางถังสัมผัส

2) ขั้นตอนการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำบาดาล

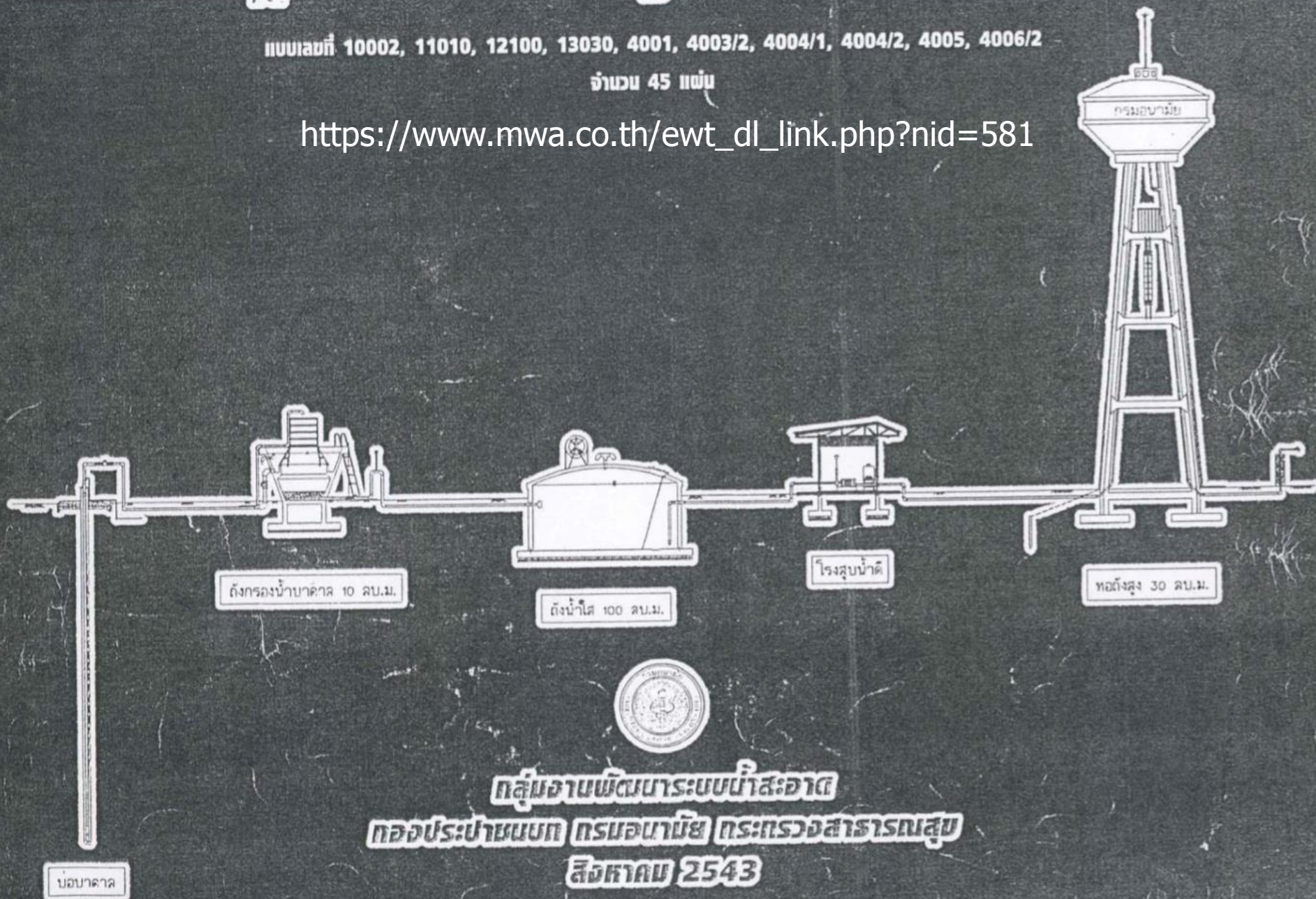

แบบมาตรฐานระบบประปาหมู่บ้าน แบบขนาดเล็กขนาดใหญ่

แบบเลขที่ 10002, 11010, 12100, 13030, 4001, 4003/2, 4004/1, 4004/2, 4005, 4006/2

จำนวน 45 แผ่น

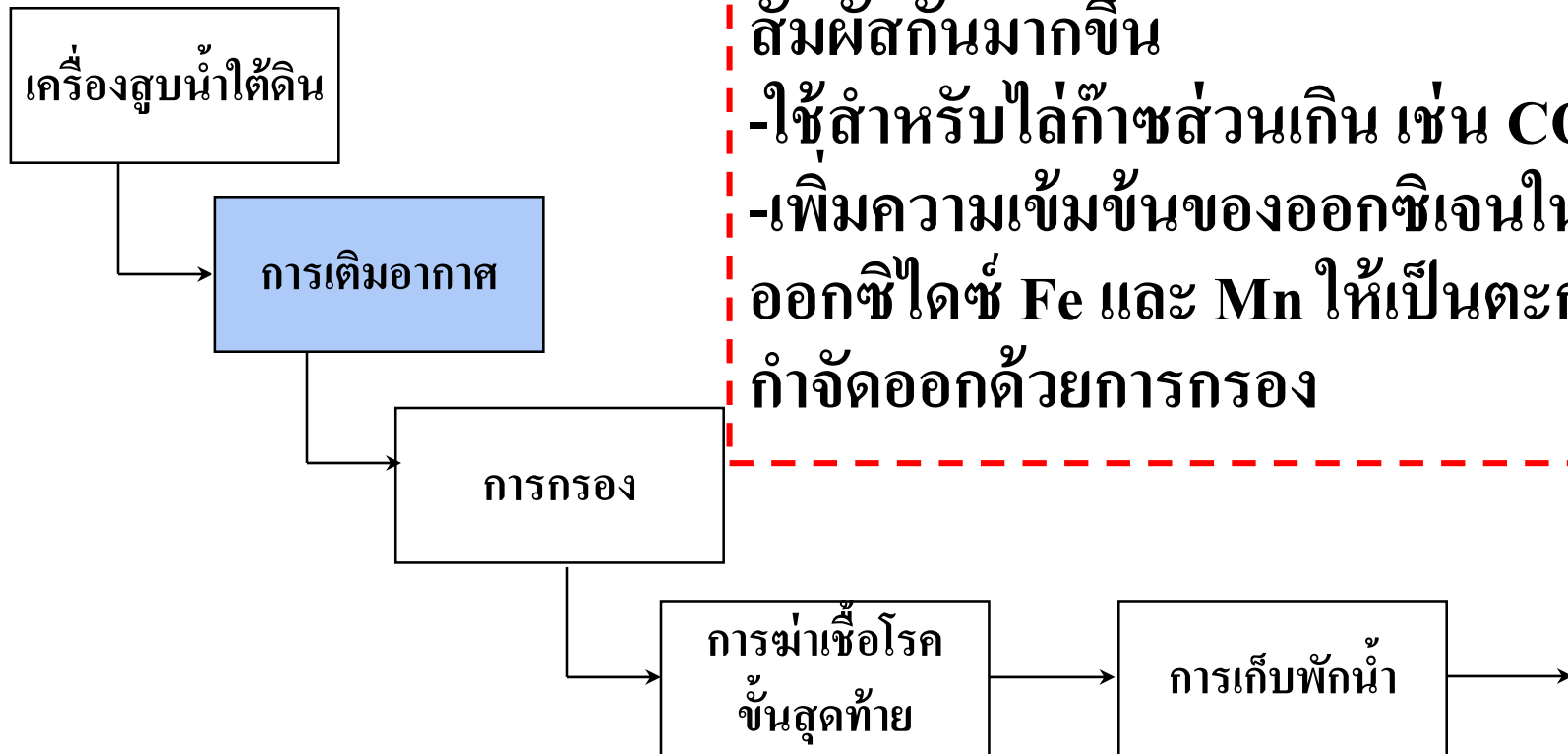
https://www.mwa.co.th/ewt_dl_link.php?nid=581

กลุ่มงานพัฒนาระบบน้ำสะอาด
กองประปาชนบท กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
สิงหาคม 2543

กระบวนการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำใต้ดิน

- การเติมอากาศ

- เป็นกระบวนการทำให้น้ำและอากาศสัมผัสกันมากขึ้น
- ใช้สำหรับไล่ก๊าซส่วนเกิน เช่น CO_2 , H_2S
- เพิ่มความเข้มข้นของออกซิเจนในน้ำ เพื่อออกซิไดซ์ Fe และ Mn ให้เป็นตะกอนและกำจัดออกด้วยการกรอง

การทำให้อากาศละลายในน้ำให้เร็วที่สุด

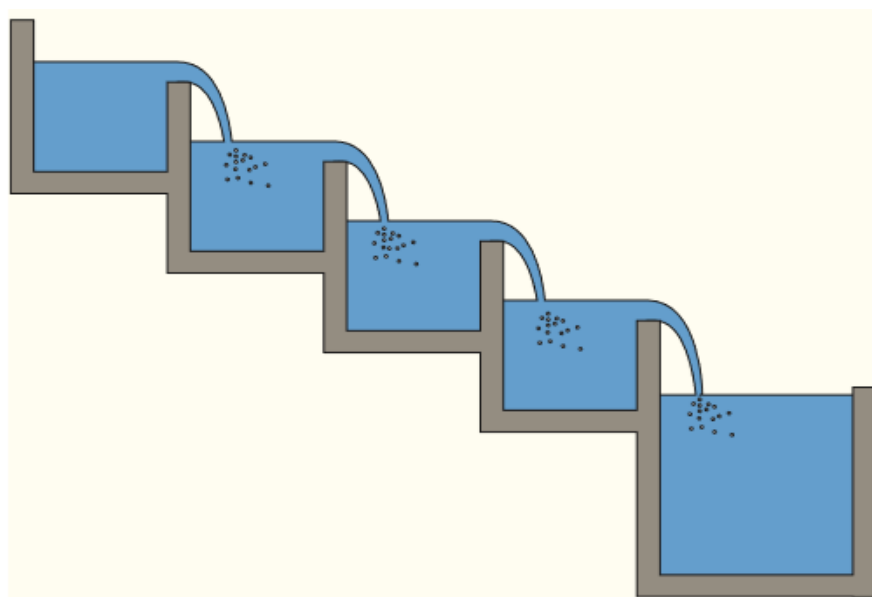
(1) การกระจายน้ำในอากาศ

- ทำให้พื้นที่ผิวของน้ำสัมผัสอากาศและพื้นที่สัมผัสมีปริมาณมากที่สุดเมื่อหยดน้ำมีขนาดเล็กที่สุด
- การกระจายน้ำในอากาศจะใช้อุปกรณ์ประเภทน้ำตก ได้แก่ Cascade towers, Tray Towers

Cascade Aerator

- ประกอบด้วยชั้นของ น้ำที่ตกลงบนพื้นที่สัมผัสเป็นทางลง คล้ายชั้นบันไดอย่างต่อเนื่องหลายชั้น
- น้ำถูกทำให้สัมผัสกับอากาศด้วยการทำให้น้ำไหลผ่านพื้นที่สัมผัสเป็นผืนบางในแต่ละชั้นของชั้นบันได
- แต่ละชั้นมีความสูงประมาณ 0.3 เมตร และอาจมีชั้นบันไดมากถึง 10 ชั้น ระยะเวลาที่น้ำสัมผัสกับอากาศจะขึ้นกับจำนวนชั้นที่มีอยู่

Tray Tower

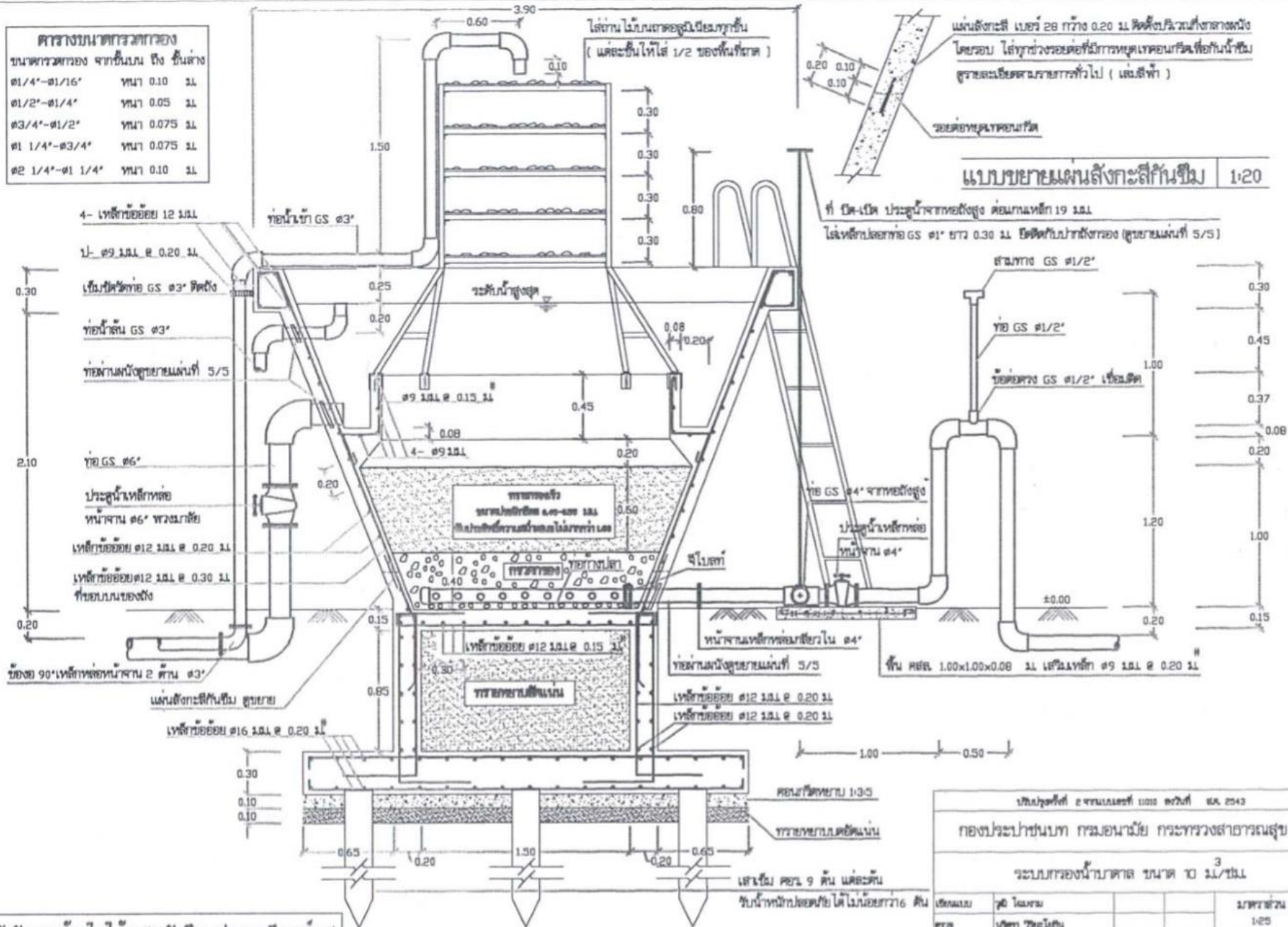
- เป็นหอรูปสี่เหลี่ยมมี 3 – 4 ชั้น ระยะห่าง 0.15 – 0.3 m แต่ละชั้นบรรจุตัวกลางขนาด **50 – 100 mm**
- น้ำถูกปล่อยจากชั้นบนลงสู่ชั้นล่าง ไหลลงบนตัวกลางที่ถูกวางอยู่ในถาดหลาย ๆ ชั้น ด้วยอัตรา $24 - 48 \text{ m}^3/\text{m}^2\text{-h}$
- วัสดุที่ใช้ทำตัวกลาง: ถ่านโค้ก ถ่านไม้ หิน เซรามิค วัสดุที่มีรูพรุนอื่น ๆ ทำให้เพิ่มพื้นที่ผิวสัมผัสของน้ำและอากาศ
- นิยมใช้ในการทำปฏิกิริยาออกซิเดชันของ Fe^{2+} และ Mn^{2+}
- **ตะกอนที่เกิดขึ้นของเหล็กและแมงกานีส** บนผิวตัวกลางจะทำหน้าที่เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาในการสร้างผลึกของเหล็กและแมงกานีสอีกด้วย

ตารางขนาดท่อน้ำ			
ขนาดท่อน้ำจากชั้นบน ถึง ชั้นล่าง			
๑ 1/4" - ๑ 1/6"	ท่อน้ำ 0.10	3L	
๑ 1/2" - ๑ 1/4"	ท่อน้ำ 0.05	3L	
๑ 3/4" - ๑ 1/2"	ท่อน้ำ 0.075	3L	
๑ 1 1/4" - ๑ 3/4"	ท่อน้ำ 0.075	3L	
๑ 2 1/4" - ๑ 1 1/4"	ท่อน้ำ 0.10	3L	

ผนังถังกรองดินในโถพักสารกันซึม ประเภทนิมบ์ส
รายละเอียดตามข้อกำหนด ข้อที่ 9 แผ่นที่ 1/5

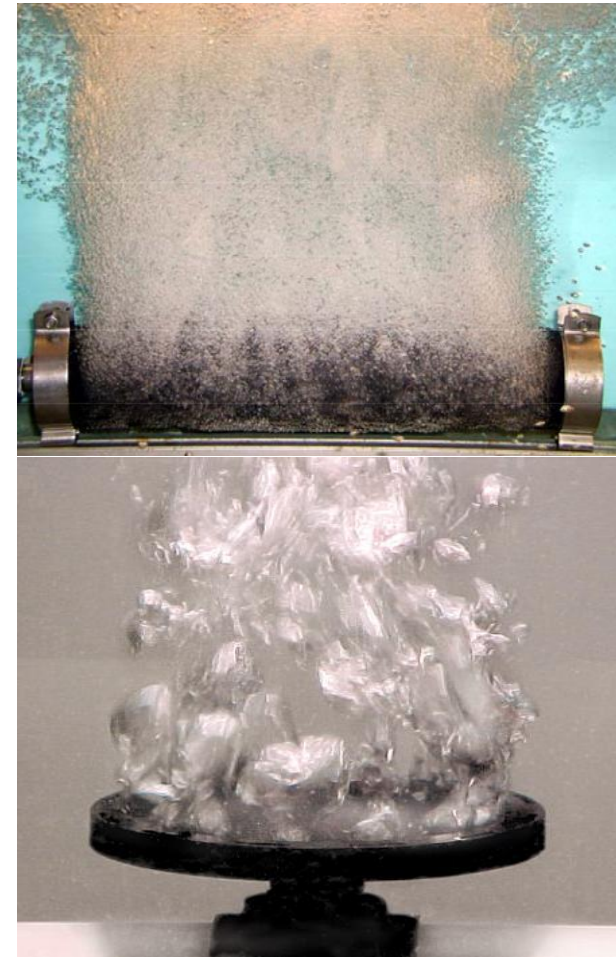
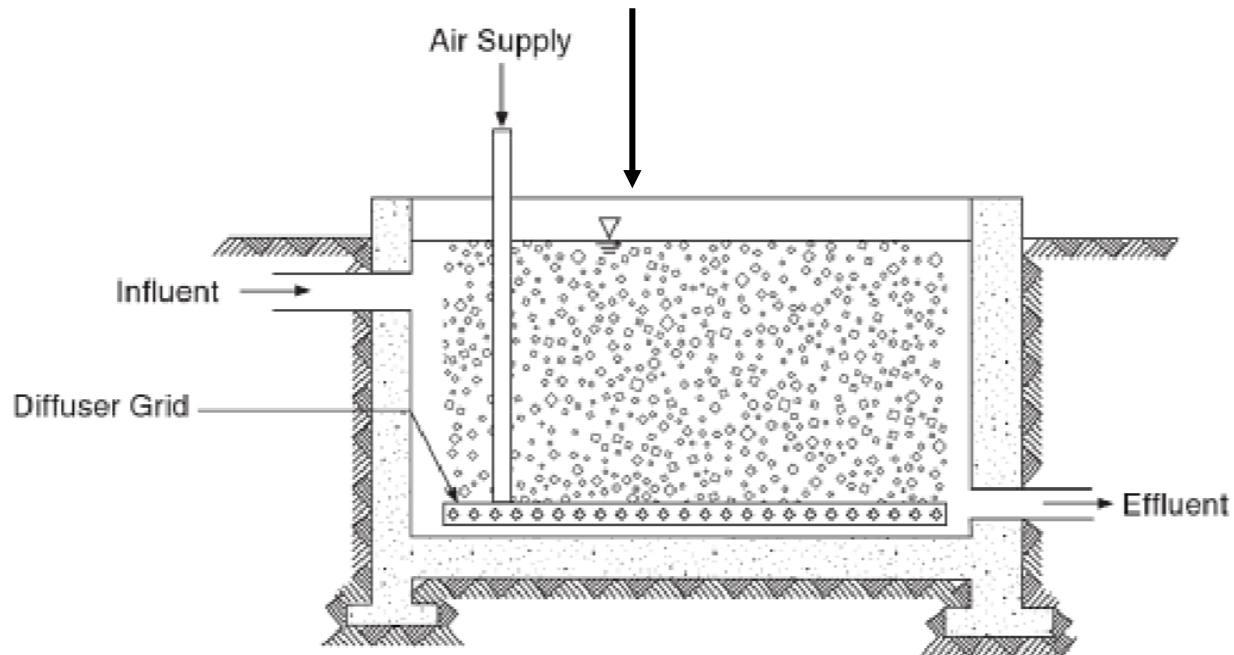
รูปตัด ก - ก 1 : 25

บริษัท ก่อสร้าง 2 จำกัด โทร. ๐๒-๒๕๕๕๕๕๕			
กองประปาชนบท กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข			
ระบบกรองน้ำบาดาล ขนาด ๓๐ ม.³/ชม.			
ชื่อโครงการ	ขุด โขง	มาตราส่วน 1:25	
สถานที่	บ้าน วัด โขง	แบบที่	แผ่นที่
ชื่อผู้จัดทำ	วิรัตน์ วิเศษชัย	11010	2/5
แบบแปลน	บ้าน วัด โขง		

(2) การเป่าอากาศให้เป็นฟองอากาศเล็ก ๆ ในน้ำ

- ระบบการกระจายอากาศในน้ำประกอบด้วยบรรจุน้ำ เครื่องเป่าลม (Air Blower) และหัวฟุ้ง (Air Diffuser)
- อาจเติม Oxidizing agent เช่น ด่างทับทิม คลอรีน เป็นตัวช่วยเร่งปฏิกิริยาการกำจัดเหล็กและแมงกานีส
- เกณฑ์ในการออกแบบได้แก่ เวลาเก็บกักน้ำของถัง 15 นาที ความลึกน้ำ 2 – 4 เมตร อัตราการให้อากาศ 0.8 – 1.2 $\text{m}^3/\text{m}^3/\text{h}$ กำลังไฟฟ้าที่ต้องใช้ 0.3 - 1.3 kW/100 m^3/h อัตราส่วนระหว่างความกว้างต่อความลึก < 1.5

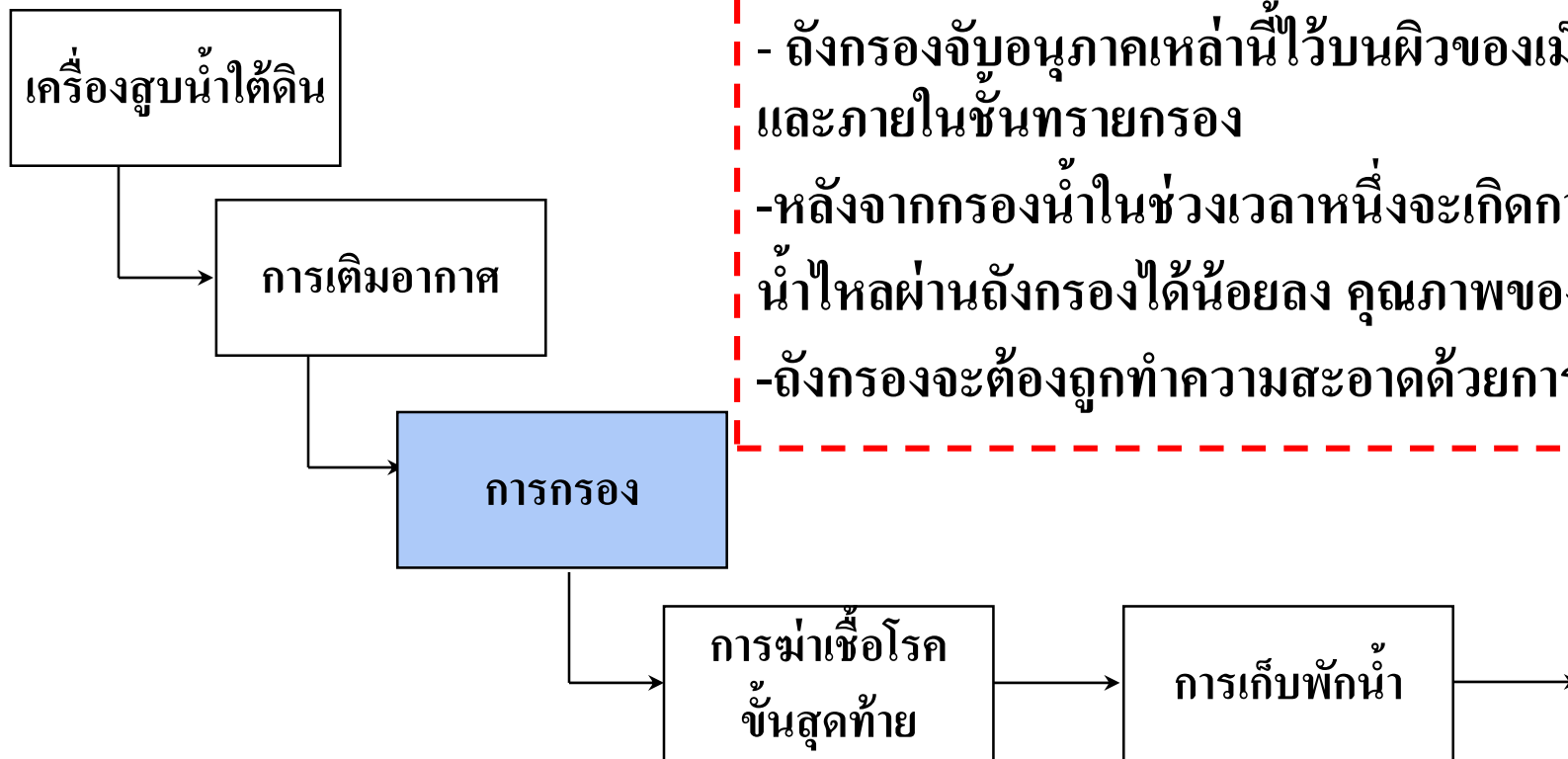
คลอรีนหรือด่างทับทิม

กระบวนการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำใต้ดิน

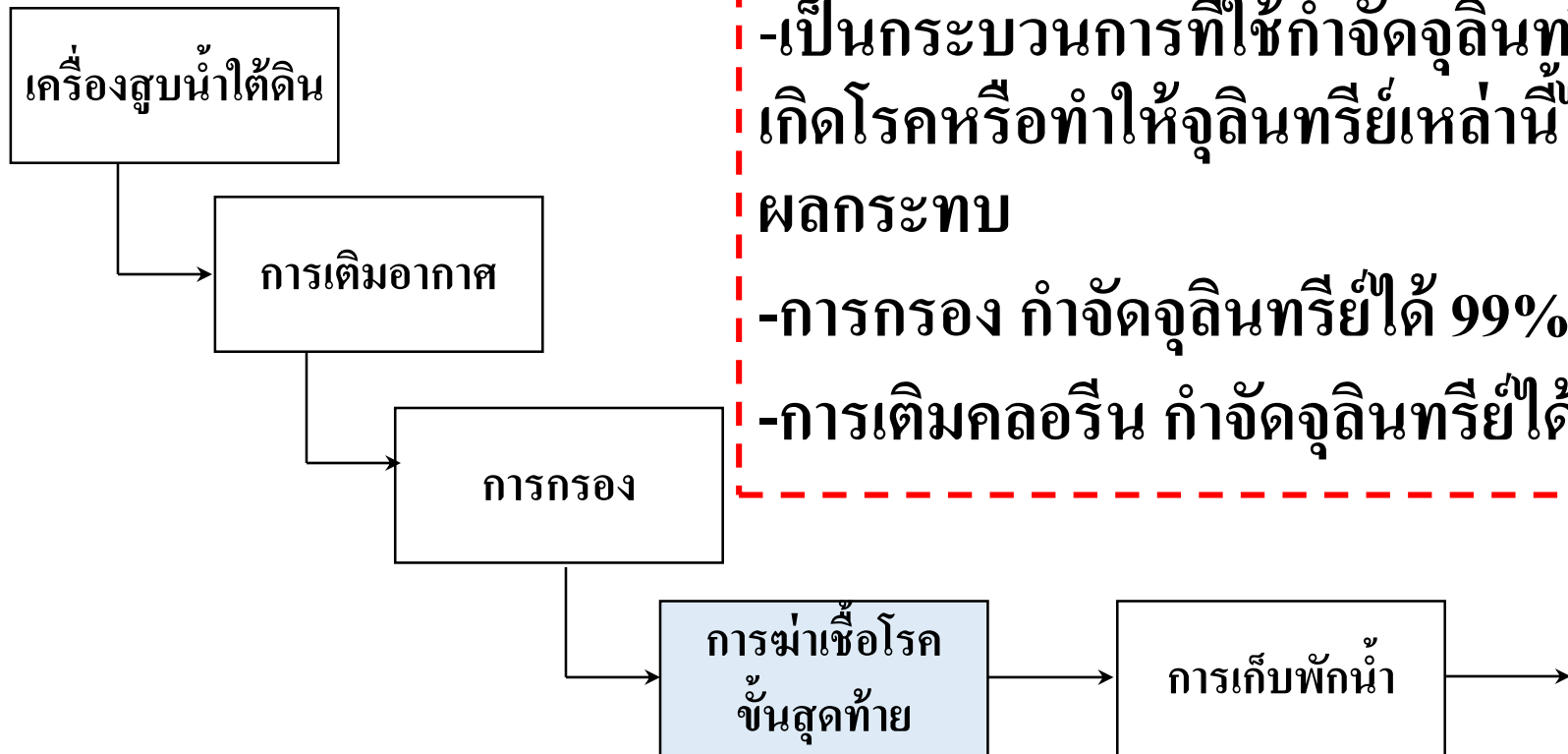
- การเติมอากาศ

- ตะกอนหลักและแมงกานีสจะถูกกรองด้วยชั้นกรวดทราย
- ถังกรองจับอนุภาคเหล่านี้ไว้บนผิวของเม็ดทรายและภายในชั้นทรายกรอง
- หลังจากกรองน้ำในช่วงเวลาหนึ่งจะเกิดการอุดตัน น้ำไหลผ่านถังกรองได้น้อยลง คุณภาพของน้ำแย่ลง
- ถังกรองจะต้องถูกทำความสะอาดด้วยการล้างย้อน

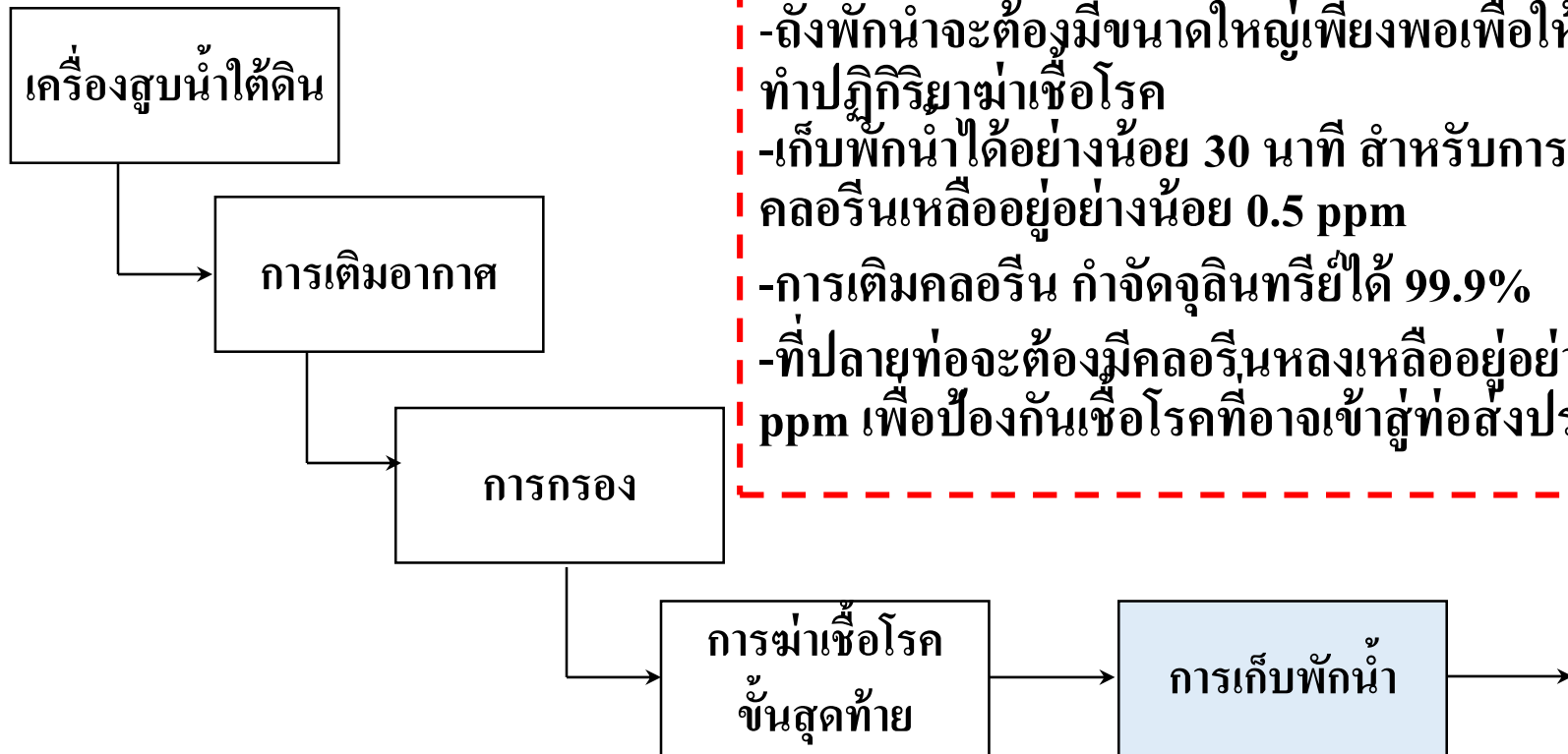
กระบวนการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำใต้ดิน

- การเติมอากาศ

กระบวนการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำใต้ดิน

- การเติมอากาศ

สภาพปัญหาจากแหล่งน้ำบาดาล

1. สนิมเหล็ก (สีน้ำตาลแดง)
2. สนิมแมงกานีส (สีน้ำตาลดำ)
3. ตะกั่วหินปูนเกาะบนสุขภัณฑ์ (สีขาว)

สภาพปัญหาสนิมเหล็ก และ แมงกานีส

- ท่อส่งน้ำอุดตัน

- สูญเสียค่าน้ำจากวาล์วที่ปิดไม่สนิท

- ปริมาณการสูบ - ชำยน้ำลดลง

วิธีกำจัดเหล็กและแมงกานีส

1) การตกตะกอนและการกรอง

- เติมหากาศ และปล่อยให้ตกตะกอน ตามด้วยการกรอง

2) การเติมสารออกซิไดซ์

- ออกซิไดซ์ด้วยไฮโปคลอไรท์, KMnO_4 ,โอโซน แล้วกรอง
ออก

3) กรองด้วย Manganese Zeolite หรือ Greensand

การออกซิไดซ์ด้วยไฮโปคลอไรท์ โอโซน

- NaOCl และ $\text{Ca}(\text{OCl})_2$ เป็นสารออกซิไดซ์ที่รุนแรงกว่า O_2
- การออกซิไดซ์เหล็กและแมงกานีสจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
- เป็นวิธีที่ใช้ได้ดีกับน้ำที่มี $\text{Fe} < 5 \text{ mg/L}$ และต้องมีสารอื่น ๆ
เช่น สี ความขุ่น แอมโมเนีย ในปริมาณน้อย
- ถ้าใช้ออกซิไดซ์ Mn^{2+} จะต้องปรับค่า **pH 9 – 9.5** และ
ต้องใส่ให้มีคลอรีนอิสระมากพอ จึงต้องกำจัดออก
- สำหรับ Mn^{2+} ใช้ต่างทับทิม KMnO_4 ให้ผลที่ดีกว่าคลอรีน

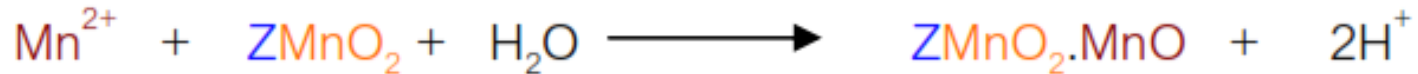
กรองด้วย Manganese Zeolite หรือ Greensand

- นำ zeolite มาเคลือบด้วยแมงกานีสออกไซด์โดยวิธีทางเคมี ใช้กำจัดแมงกานีสในน้ำ เรียกว่า manganese zeolite
- ระบบการกรองแบบนี้**เหมาะสมสำหรับน้ำที่มีเหล็กและแมงกานีสประมาณ 1- 2 มก./ล.**
- ถ้ามีเหล็กและแมงกานีสมากกว่านี้ จะทำให้เกิดการอุดตันเร็วและต่างทบที่มีราคาแพง ทำให้ค่าใช้จ่ายสูง

- ปฏิกริยาสรางแมงกานีสซีโอไลต์

- ปฏิกริยากำจัดแมงกานีสละลายน้ำ

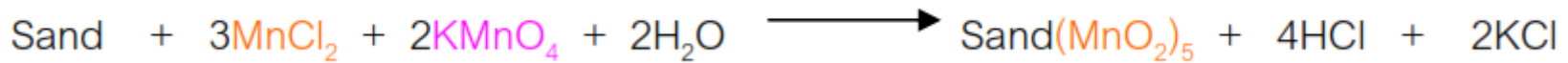
- ปฏิกริยากำจัดเหล็กละลายน้ำ

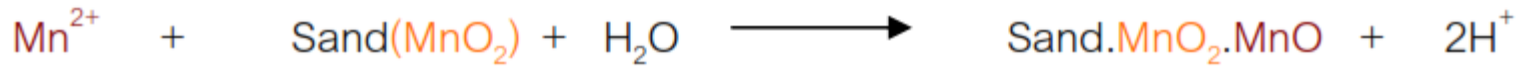
- แมงกานีสซีโอไรต์เป็นเม็ดกลม สีน้ำตาลถึงดำ ออกซิไดซ์เหล็กและแมงกานีส และทำหน้าที่เป็นสารกรองด้วย
- Greensand เป็นทรายธรรมชาติที่คัดขนาดแล้วนำมาเคลือบด้วยแมงกานีสออกไซด์ด้วยวิธีทางเคมี เรียกว่า manganese greensand สามารถกำจัดเหล็ก, แมงกานีสและ H_2S

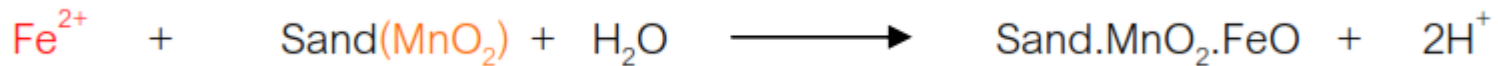
- ปฏิกริยาสรางแมงกานีสกรีนแซนด์

- ปฏิกริยากำจัดแมงกานีสละลายน้ำ

- ปฏิกริยากำจัดเหล็กละลายน้ำ

- แมงกานีสสีเขียวเป็นเม็ดกลม สีน้ำตาลถึงดำ กำจัดเหล็กและแมงกานีส และทำหน้าที่เป็นสารกรองด้วย

- ความสามารถในการออกซิไดซ์จะลดลงเมื่อเดินระบบไประยะเวลาหนึ่ง จึงต้องมีการฟื้นฟูสภาพ (Regeneration)

- เริ่มด้วยการ backwash และฟื้นฟูสภาพด้วยสารละลายต่างหับทิม เพื่อให้จำนวนของ MnO_2 ตามผิวของซีโอไลต์กลับสู่สภาพเดิม

สารกรอง Manganese

ลักษณะเฉพาะ

Biocat Manganese zeolite

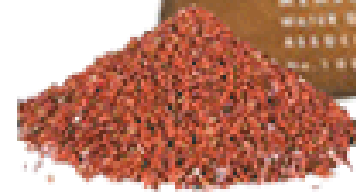
คุณสมบัติเด่น ในการกำจัดเหล็กและ แมงกานีสในน้ำ
ทนต่อการเสียดสี และการสึกกร่อนทำให้มีอายุการใช้งานนาน

คุณสมบัติ

เป็นสารกรองที่ผลิตจากแมงกานีสธรรมชาติ 100% คัดขนาด
ที่มีคุณสมบัติ Oxidation สารเหล็กที่ปะปนอยู่ในน้ำ
ให้เปลี่ยนรูปเป็นสนิมเหล็ก เพื่อถูกกรองออกจากราน้ำอีกครั้ง
ในขั้นตอนต่อไป สารกรองมีสีน้ำตาล
ใช้วางทับถมเป็นสารพื้นฟูสภาพ

ขนาดบรรจุ 25 ลิตร
อายุการใช้งาน 9-12 เดือน

จำหน่ายโดย: ชีวเวช วอเตอร์ 99/22 หมู่ 11 ถ.เฉลิมพระเกียรติ ร.9 ซอย 30
แขวงคอกไม้ เขตประเวศ กทม.Tel:02-726-2263 Fax:02-726-3572 ,080-7755991

ระบบที่ใช้กำจัด Fe และ Mn ที่เหมาะสมกับความเข้มข้น

ความเข้มข้นเหล็กและแมงกานีส	ระบบที่ใช้กำจัด
เหล็ก = 1 – 2 มก./ล. แมงกานีส = 0 มก./ล.	1. เต็มอากาศ (ราคาถูก) ก่อน 2. ใช้คลอรีนเพียงพอ ให้มีคลอรีนอิสระเหลือหลังถังกรองทราย 3. กรองด้วยถังกรองทราย
เหล็ก = 5 – 7 มก./ล. แมงกานีส = 0 มก./ล.	1. เต็มอากาศ (ราคาถูก) ก่อน 2. ใช้คลอรีนเพียงพอ ให้มีคลอรีนอิสระเหลือหลังการกรอง 3. กรองด้วยถังกรองทราย
เหล็ก = 1 – 2 มก./ล. แมงกานีส = 0.15 มก./ล.	1. เต็มอากาศ (ราคาถูก) ใช้ออกซิไดซ์เหล็ก 2. ใช้ถังทับทิม ตามด้วยถังกรองทราย หรือ 3. ใช้แมงกานีสกรีนแซนด์
เหล็ก = 5 – 7 มก./ล. แมงกานีส = 0.8 มก./ล.	1. เต็มอากาศ (ราคาถูก) ใช้ออกซิไดซ์เหล็ก 2. ใช้ถังทับทิมตามด้วยถังกรองทราย หรือ 3. ใช้แมงกานีสกรีนแซนด์

เครื่องกรองกำจัดแมงกานีส " L'ANA " De-Manganese Filter

วิธีเปิด-ปิดระบบ
เปิด ๒๒- ปิด ๒๒

วิธีการ ปิดประตุน้ำทั้งหมด เปิด ② และ ④
ทดสอบจนน้ำใสหมดสีชมพู ปิด ⑤ จากนั้น
เปิด ④ ทั้งไว้ก่อนประมาณ 1-2 นาที

วิธีล้าง เปิด ③ และ ① เพื่อไล่ตะกอนที่สะสม
ประมาณ 3-5 นาที ปิดประตุน้ำทั้งหมด
ทำตามวิธีขึ้นข้าง

วิธีขึ้นกำลังด้วยตัวถัง เปิด ⑦, ② และ ④
ตามลำดับ จนล้างถังทั้งหมดแล้ว ประมาณ
10 นาที ปิดประตุน้ำทั้งหมดแล้ว แล้วรอสัก
ไว้ 40 นาที จากนั้นกลับไปที่วิธีล้าง
เปิด ④ ใช้น้ำจากทดสอบจนน้ำเป็นสีม่วง
จึงกลับไปที่วิธีกรอง

(รอน้ำเข้าใช้เฉพาะกรอง)

ตรวจสอบตัวถังที่ติดกับน้ำไว้ด้วยน้ำ

ค่าถังหมัก 250 กรัม/น้ำ 30 ลิตร

① ล้างตะกอน 3-5 วัน/ครั้ง ② ฟันกำลังด้วยตัวถัง 5-7 วัน/ครั้ง

ข้อควรระวัง เครื่องกรองกำจัดแมงกานีส ถ้าไม่ใช้เป็นเวลา 3 เดือน จะไม่ทำงาน
ในการกำจัดแมงกานีสที่ติดตัวถังและทำให้เครื่องกรองอุดตันได้

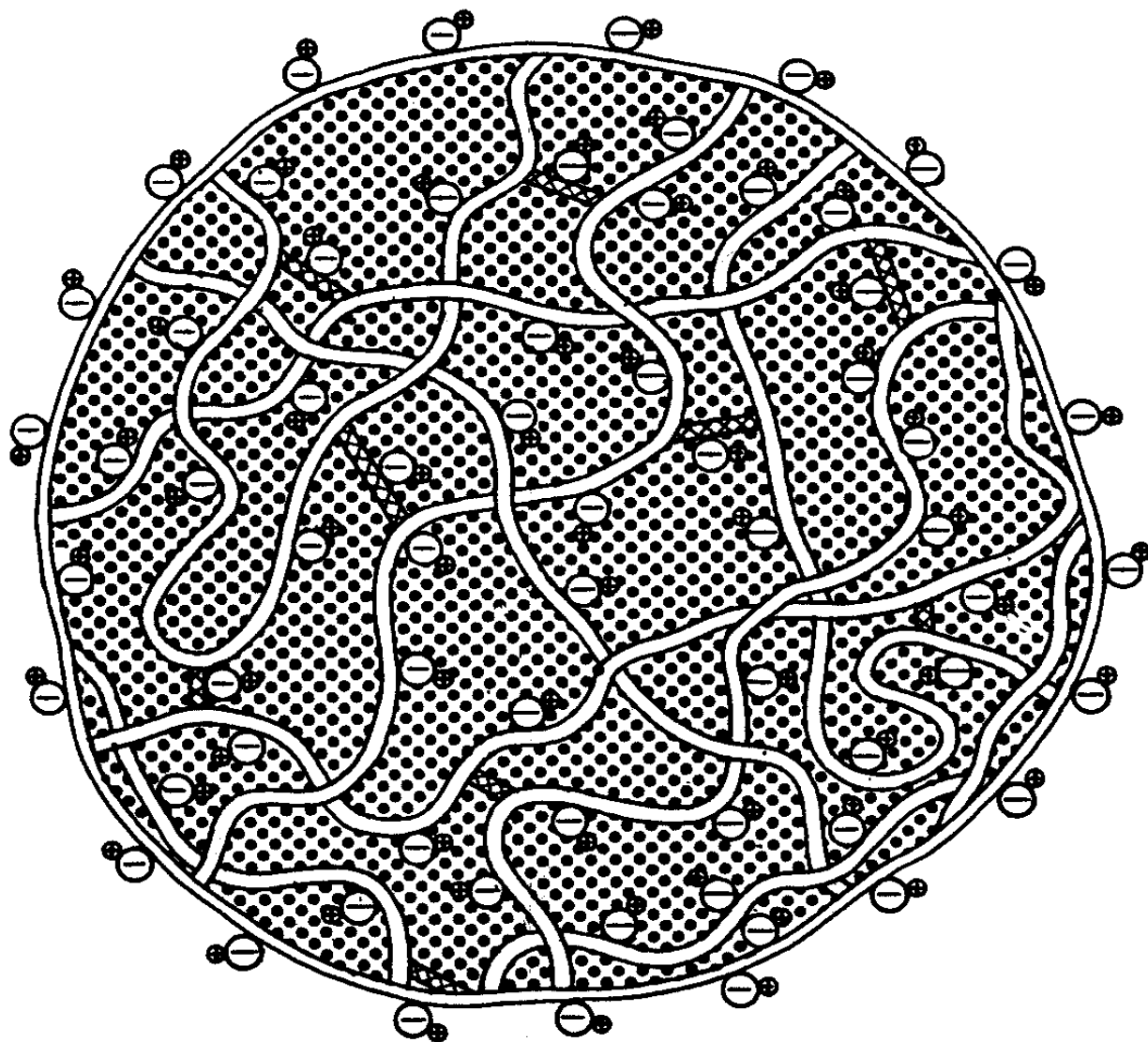
TYPE SV-1M YEAR 4 / 54

5 การกำจัดไอออน

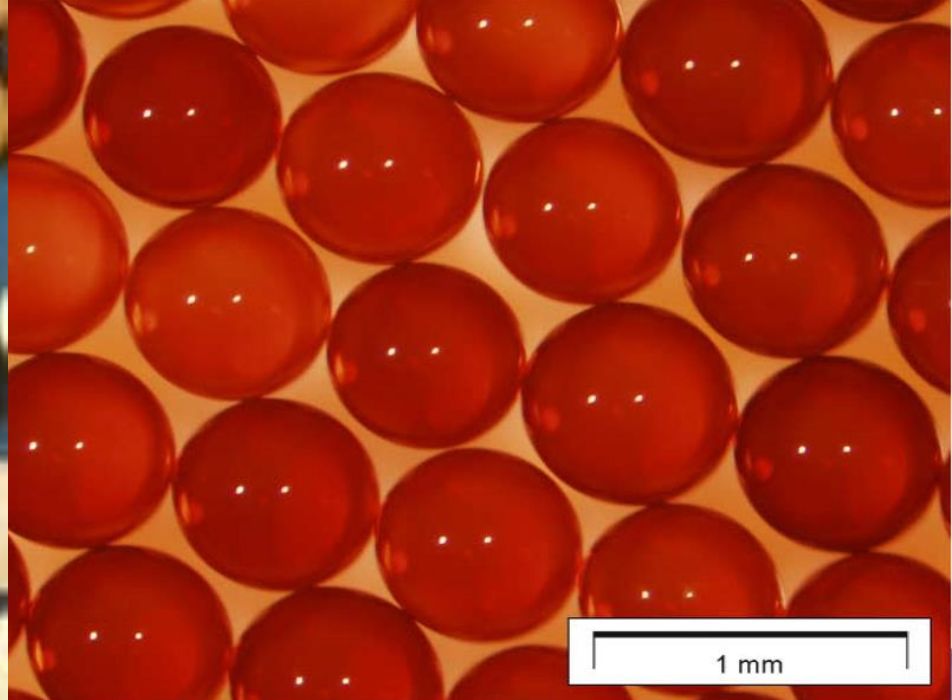
- กระบวนการผลิตน้ำประปาไม่สามารถกำจัด TDS
- ไอออนที่พบเป็นจำนวนมากในน้ำ ได้แก่ ประจุบวก (Ca^{2+} , Na^+ , Mg^{2+}) ประจุลบ (Cl^- , SO_4^{2-} , HCO_3^-)
- การแลกเปลี่ยนประจุ (ion exchange) เป็นปฏิกิริยาการแลกเปลี่ยนไอออนจากเรซินกับไอออนในสารละลาย
- เรซินทำจากโพลีเมอร์ของ styrene เป็นเม็ดกลมที่มีโครงสร้างคล้ายตาข่าย 3 มิติ ที่ไม่ละลายน้ำ ขนาด 0.6 มม.
- มีการใส่ functional group เช่น หมู่ซัลโฟนิก ($-\text{SO}_3$) บนตำแหน่งต่าง ๆ ของตาข่ายอย่างถาวร สำหรับ cation resin
- จับตัวกับไอออนประจุตรงข้ามเช่น Na^+ ที่มีในน้ำเมื่อน้ำไหลผ่านเรซิน

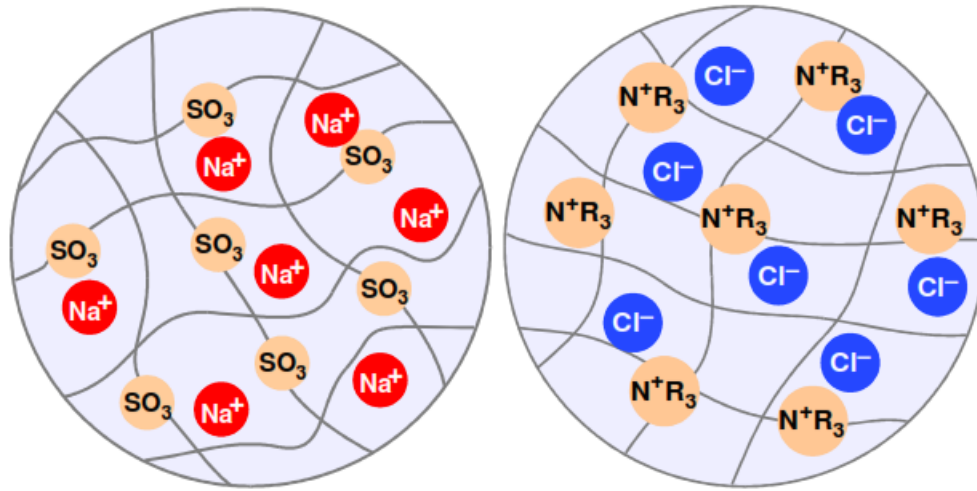

- ⊖ fixed anion SO_3^- etc.
- ⊕ counter cation Na^+ etc.
- ~~~~~ styrene
- ⊗ crosslinkage agent (DVB)
- hydrating water.

โครงสร้างของเรซิน

- เรซินทำจากโพลีเมอร์ของ styrene เป็นเม็ดกลมที่มีโครงร่างคล้ายตาข่าย 3 มิติ ที่ไม่ละลายน้ำ ขนาด 0.6 มม.
- มีการใส่ functional group เช่น หมู่ซัลโฟนิก ($-\text{SO}_3$) บนตำแหน่งต่าง ๆ ของตาข่ายอย่างถาวร สำหรับ cation resin
- จับตัวกับไอออนประจุตรงข้ามเช่น Na^+ ที่มีในน้ำเมื่อน้ำไหลผ่านเรซิน

5.1 การจำแนกประเภทของ ion exchange resins

1) เรซินประจุบวก

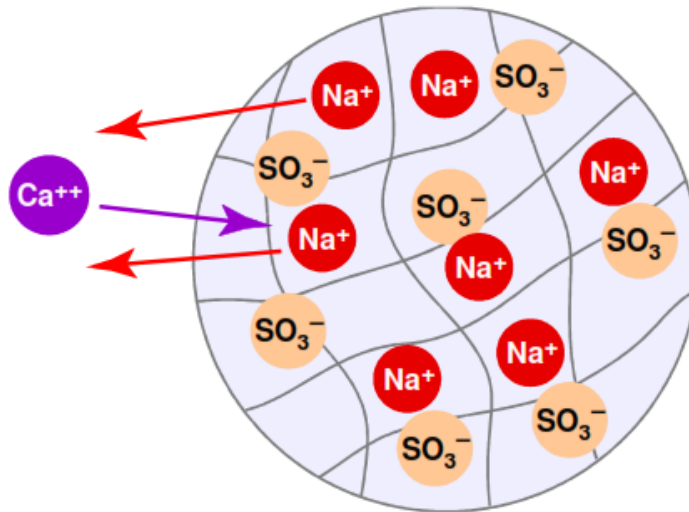
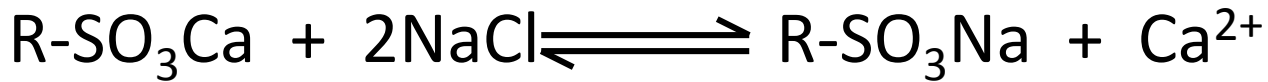
- คือ resin ที่แลกเปลี่ยน **ประจุบวก เช่น Na^+ , Ca^{2+}**
- **เรซินกรดแก่** (Strong Acid Cation resin, **SC**)
- มีกลุ่มฟังก์ชัน (**$\text{R-SO}_3\text{H}$**) เป็นกรดแก่แตกตัวง่าย
- การเลือกจับของไอออน : $\text{Ra}^{2+} > \text{Ba}^{2+} > \text{Sr}^{2+} > \text{Ca}^{2+} > \text{Ni}^{2+} > \text{Cu}^{2+} > \text{Co}^{2+} > \text{Zn}^{2+} > \text{Mn}^{2+} > \text{Ag}^{2+} > \text{K}^+ > \text{NH}_4^+ > \text{Na}^+ > \text{Li}^+$
- เป็นเรซินที่ใช้งานมากที่สุด ปกติอยู่ในรูปของ เกลือโซเดียม
- ทนทานต่ออุณหภูมิสูง ($100 - 120^\circ\text{C}$) แต่ **ไม่ทนต่อสาร oxidizing agent** เช่น คลอรีน ที่ความเข้มข้นสูง
- เมื่อ Funct. gr. บนเรซินจับไอออนจนหมด จะต้องฟื้นฟูสภาพกลับมาใช้งานใหม่ เรียกว่า รีเจนเนอเรชั่น
- สารเคมีที่ใช้เรียกว่า **รีเจนเนอเรนต์** ได้แก่ NaCl เพื่อเติม Na^+ หรือ Cl^- ให้เรซิน หรือ HCl , H_2SO_4 เพื่อเติม H^+

2) เรซินประจุลบ (Anion exchange resins)

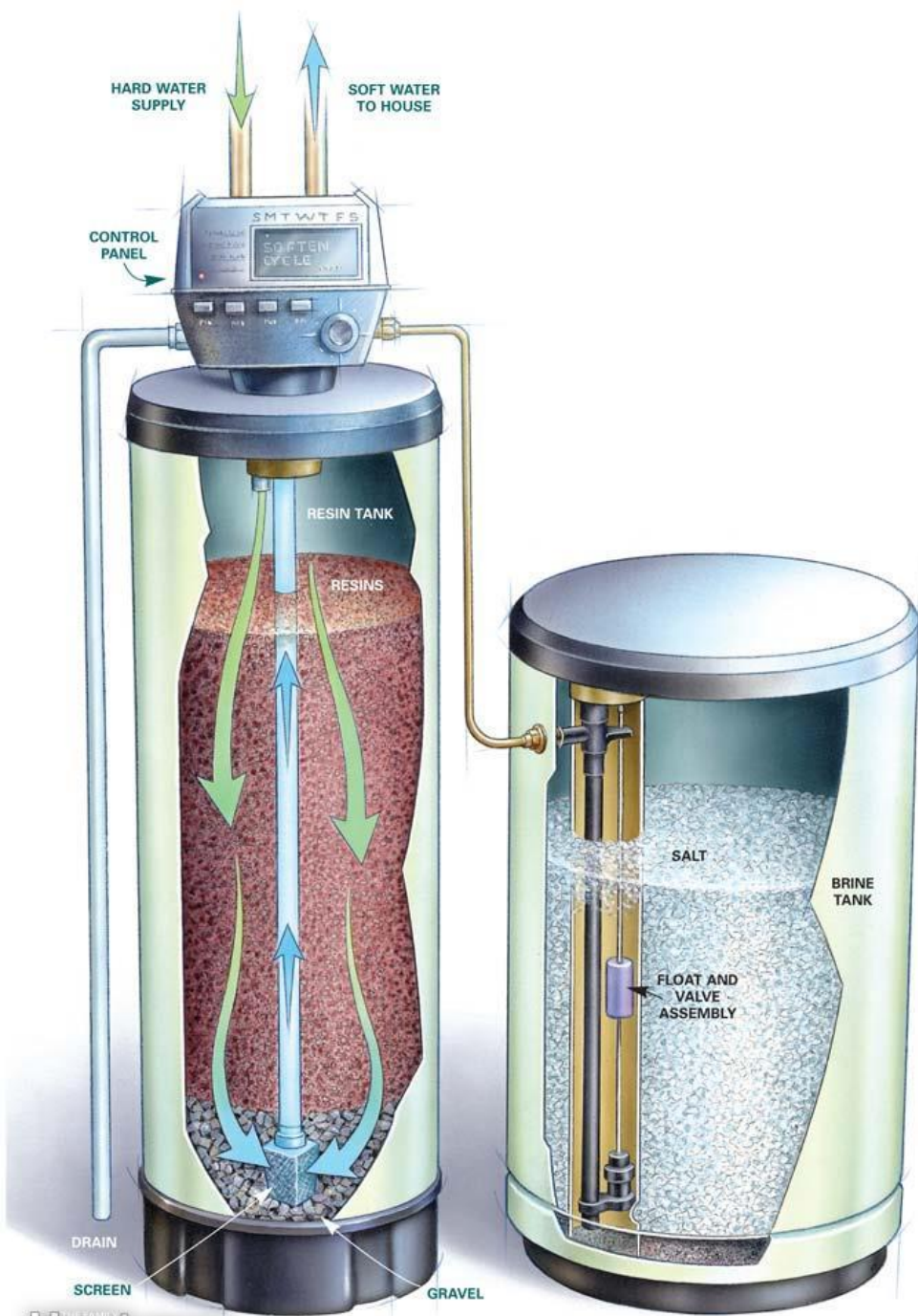
- resin ที่แลกเปลี่ยนประจุลบ เช่น Cl^- , SO_4^{2-} และแบ่งออกเป็น 2 ประเภท
- **เรซินด่างแก่** (Strong basic anion resins, **SA**)
- Function group($\equiv \text{N}^+$) แตกตัวง่ายเช่นเดียวกับ NaOH
$$\text{R-NOH} + \text{NaCl} \rightleftharpoons \text{R-NCl} + \text{NaOH}$$
$$\text{R-NOH} + \text{HCl} \rightleftharpoons \text{R-NCl} + \text{H}_2\text{O}$$
- การ **regenerate** ใช้ **NaOH**
$$\text{R-NCl} + \text{NaOH} \rightleftharpoons \text{R-NOH} + \text{NaCl}$$
- **จำหน่ายในรูปคลอไรด์ (Cl) มีเสถียรภาพกว่า ต้องล้างด้วย NaOH ก่อนใช้**
- เรซินด่างแก่ : $\text{HCrO}_4^- > \text{CrO}_4^{2-} > \text{ClO}_4^- > \text{SeO}_4^{2-} > \text{SO}_4^{2-} > \text{NO}_3^- > \text{Br}^- > \text{HPO}_4^- > \text{SeO}_3^{2-} > \text{CO}_3^{2-} > \text{CN}^- > \text{NO}_2^- > \text{Cl}^- > \text{H}_2\text{PO}_4^- > \text{HCO}_3^- > \text{OH}^- > \text{CH}_3\text{COO}^- > \text{F}^-$

5.2 การผลิตน้ำอ่อน (Softening)

- ระบบกำจัดความกระด้าง เพื่อให้ได้น้ำอ่อน
- ใช้เรซินประจุบวก (SC) และรีเจนเนอเรตด้วยน้ำเกลือทำให้เรซินอยู่ในรูป Na form
- เมื่อให้น้ำดิบไหลผ่าน เรซินจะเลือกจับ Ca^{2+} และ Mg^{2+}
$$\text{R-SO}_3\text{Na} + \text{Ca}^{2+} \rightleftharpoons \text{R-SO}_3\text{Ca} + \text{Na}^+$$
- การรีเจนเนอเรตใช้น้ำเกลือ NaCl เข้มข้น เมื่อน้ำเกลือไหลผ่านเรซินจะเกิดปฏิกิริยา

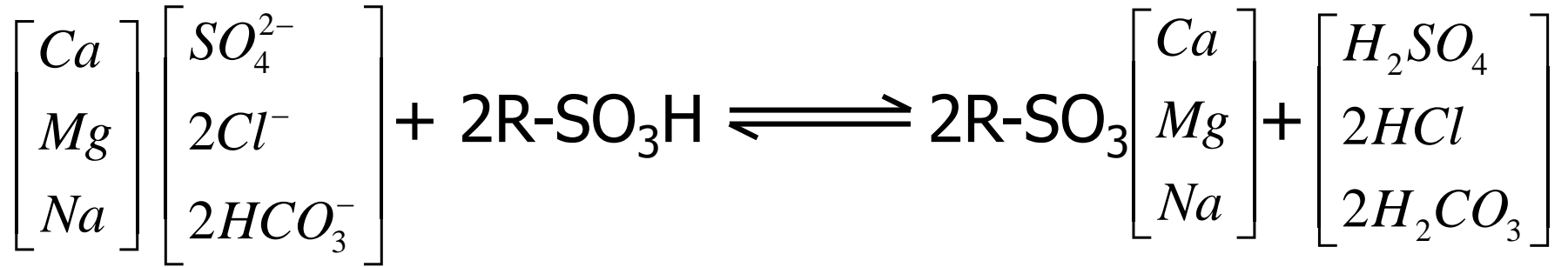
- ข้อจำกัดของการใช้เรซินทำน้ำอ่อน

- 1) กำจัดแค่ความกระด้างเท่านั้น ยังคงมี**ซิลิกาและ TDS** คงค้างอยู่ในน้ำ
- 2) น้ำเข้าเครื่องต้องมีความขุ่นต่ำกว่า **1 NTU** จึงต้องติดตั้ง**ถังกรองไว้ก่อนหน้าถังเรซิน**
- 3) ปริมาณเหล็กในน้ำเข้าต้อง $< 0.1 \text{ mg/L}$ เพราะเกาะติดกับเม็ดเรซิน ต้องติดตั้งถังกรองคาร์บอนไว้หน้าถังเรซิน
- 4) ถ้ามีระบบผลิตน้ำด้วยการใช้สารส้ม ต้องระมัดระวัง **Al^{3+}** จะทำลายเม็ดเรซิน และควบคุมค่า pH ในช่วงที่กำหนด
- 5) เรซินไม่ทนต่อสารออกซิไดซ์ที่รุนแรง เช่น คลอรีน จึงต้องติดตั้ง**ถังกรองคาร์บอนไว้หน้าถังเรซิน**

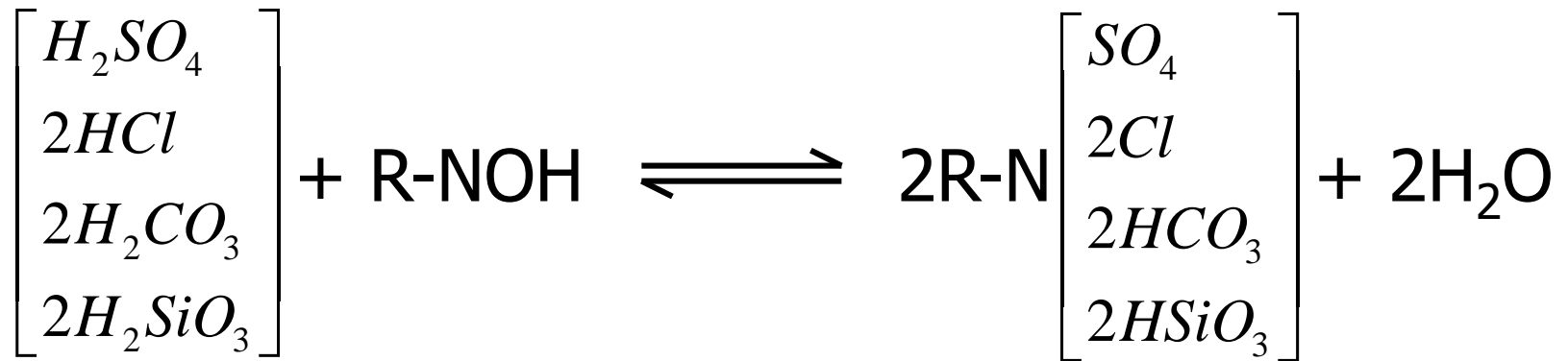
5.3 การผลิตน้ำปราศจากไอออน (Deionized water, หรือ Demineralized water)

- ระบบกำจัดไอออนประจุบวกและประจุลบออกจากน้ำ เป็นการกำจัด TDS ออกจากน้ำ
- ได้น้ำที่ปราศจากไอออน demineralized water หรือได้น้ำที่ไม่แตกตัว deionized water (ไม่นำไฟฟ้า)
- ด้วยการใช้เรซินประจุบวกและเรซินประจุลบ
- $1 \mu\text{S}/\text{cm} = 0.5 - 0.6 \text{ mg/l TDS}$ (น้ำ demin ใช้ 0.5)

- ใช้เรซินประจุบวก SC ในรูป H จับไอออนประจุบวก ดังนี้

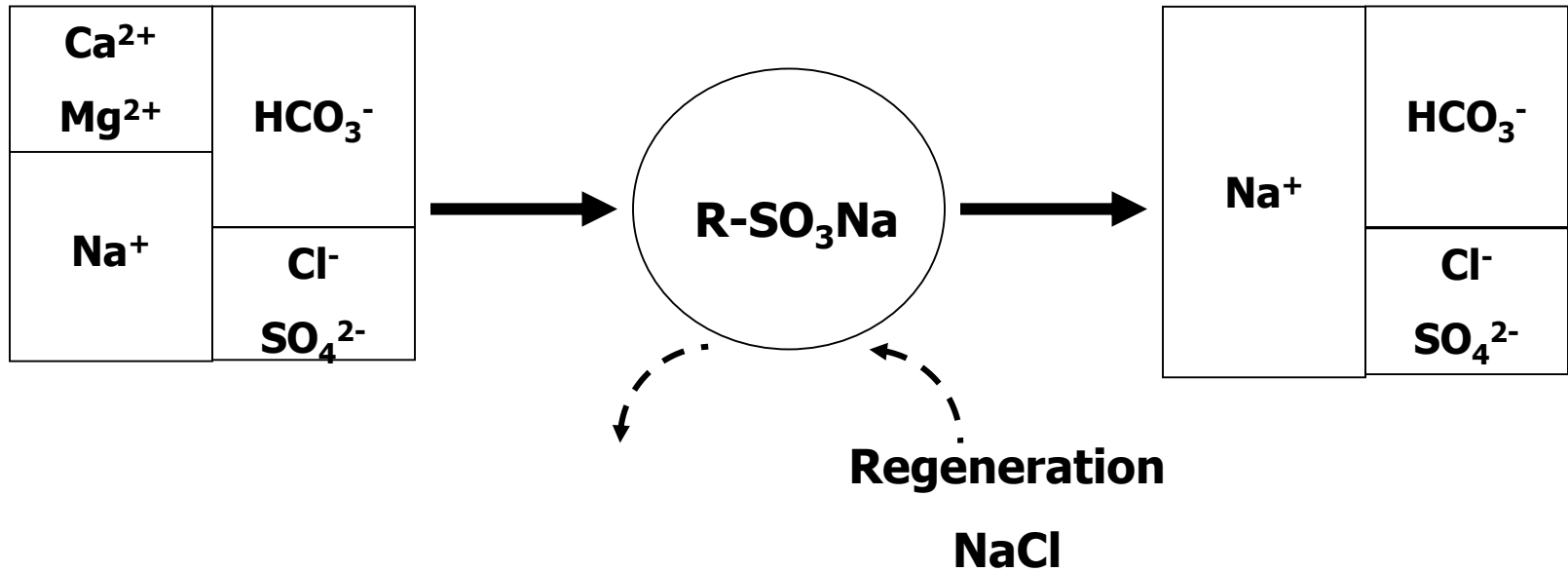

- ใช้เรซินต่างแก่ SA จับไอออนลบทั้งหมดรวมทั้ง H_2CO_3 ดังนี้

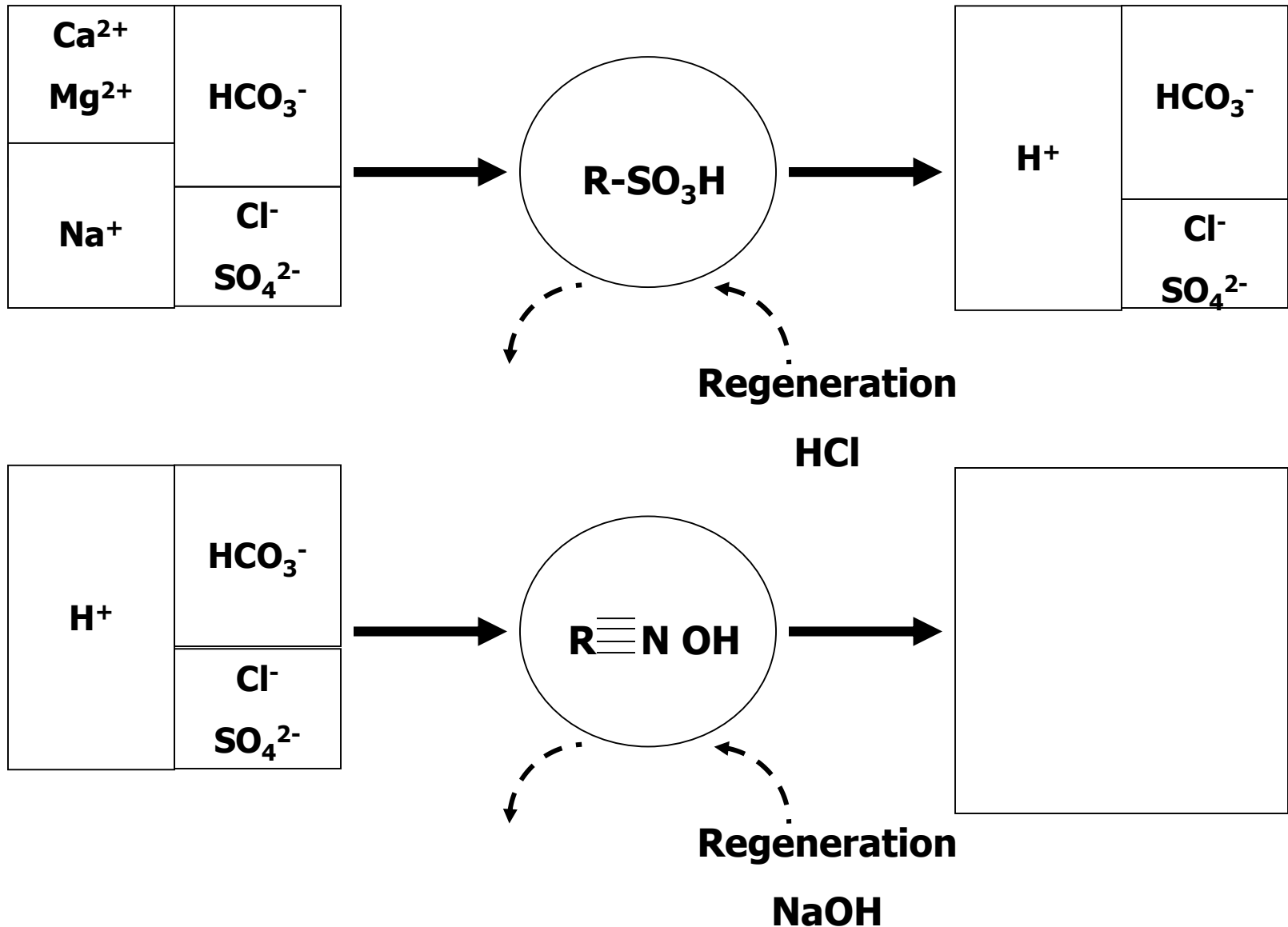

การกำจัดความกระด้างด้วยเรซินประจุบวก

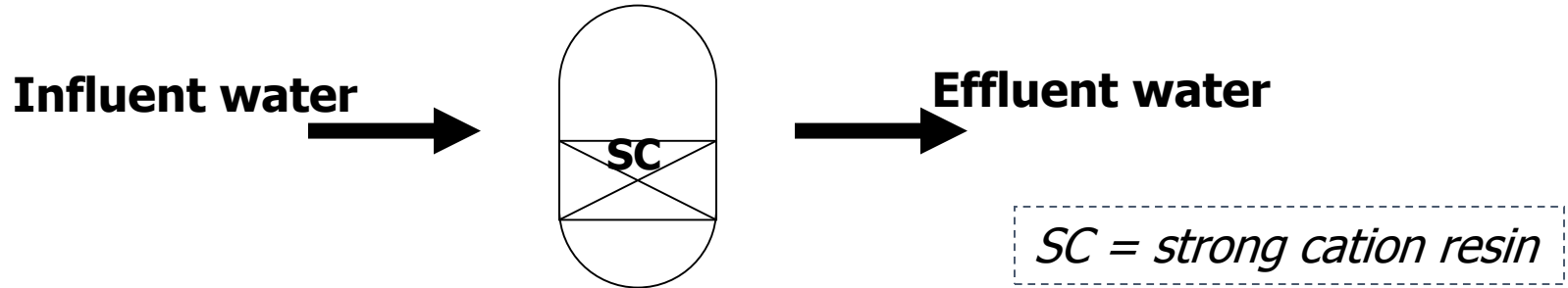
การกำจัดไอออนด้วยเรซินประจุบวกและประจุลบ

5.4 ระบบผลิตน้ำปราศจากไอออน

1) 1 bed , 1 tower system

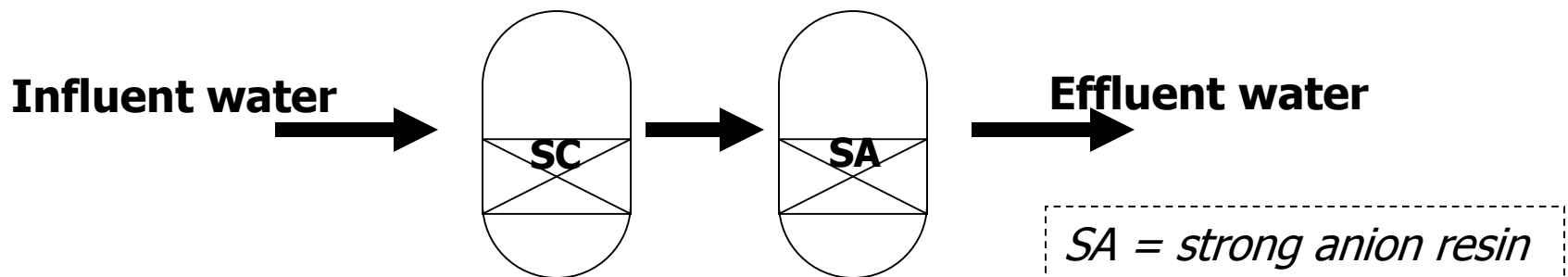
- ระบบ softener, ใช้เรซินกรดแก่, regenerate ด้วย NaCl

2) 2 bed , 2 tower system

- ใช้เรซินกรดแก่ SC ถังแรกและเรซินด่างแก่ SA ถังที่สอง

- สำหรับระบบผลิตน้ำขนาดเล็ก คุณภาพน้ำที่ผลิต TDS = 2 – 3 mg/l (4- 6 μ S/cm) , Silica = 0.02 – 0.1 mg/l

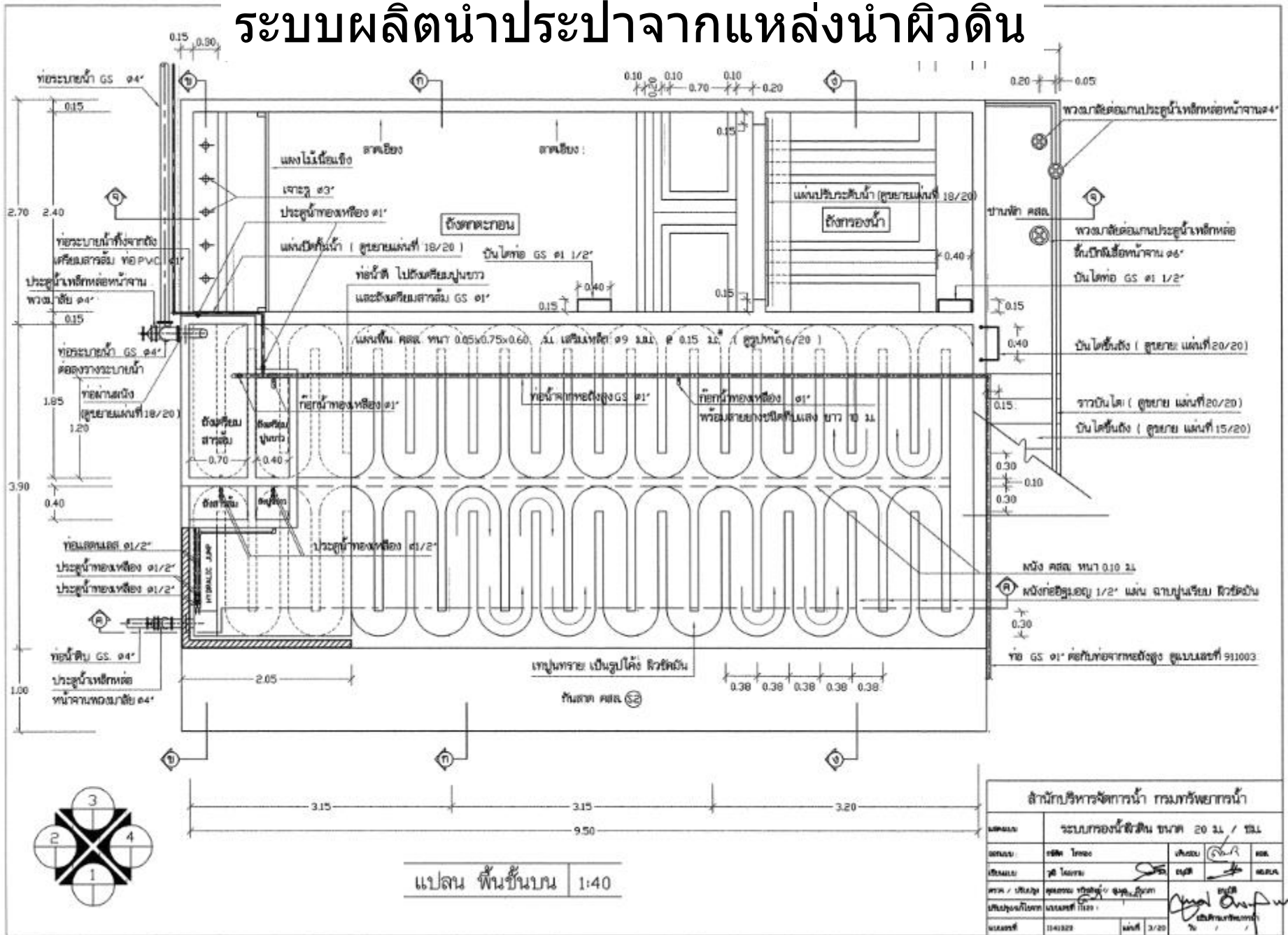

6 ระบบผลิตน้ำประปาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

- 1) น้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาค
- 2) ระบบผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำผิวดิน
- 3) ระบบผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำใต้ดิน

ระบบผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำผิวดิน

ระบบผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำผิวดิน

ระบบผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำใต้ดิน

8 ปัญหาของระบบผลิตน้ำประปาของโรงพยาบาล

คุณภาพน้ำประปาไม่ได้มาตรฐาน พารามิเตอร์บางตัวไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

- โคลิฟอร์มสูงเกินมาตรฐาน
- ความขุ่นเกินมาตรฐาน

ปัญหาของระบบผลิตน้ำประปาของโรงพยาบาลและแนวทางแก้ไข

ระบบผลิตน้ำประปาผิวดิน

ปัญหาที่ 1 : โครงสร้างระบบผลิตและระบบจ่ายน้ำประปาเสียหาย

สาเหตุ	การแก้ไข
<ul style="list-style-type: none"> - บันไดและฝาปิดที่เป็นเหล็กเป็นสนิม ผุพัง - ท่อเหล็กที่ใช้งานมานาน เกิดการผุพัง น้ำประปารั่วไหล ทำให้อัตรการใช้น้ำเกินค่ามาตรฐาน - ไม่มีแบบการวางท่อ	<ul style="list-style-type: none"> - ทาสีและเปลี่ยนส่วนที่ผุพัง - เดินท่อประปาใหม่ เช่นใช้ท่อ PE - จัดทำแบบแนวท่อให้ถูกต้อง - ติด sub meter ทุกอาคารเพื่อตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำประปา

ปัญหาของระบบผลิตน้ำประปาของโรงพยาบาลและแนวทางแก้ไข

ระบบผลิตน้ำประปาผิวดิน

ปัญหาที่ 2 : การควบคุมการจ่ายสารส้ม ทำได้ยาก

สาเหตุ	การแก้ไข
<ul style="list-style-type: none"> - เติมสารส้มเมื่อน้ำขุ่น ไม่มีเครื่องวัด - ใช้สารส้มก่อนวางลงในบ่อเตรียมและให้น้ำไหลผ่าน เพื่อละลาย - ควบคุมด้วยการปรับการไขก๊อก - การขึ้นไปตรวจสอบและเติมสารเคมีใช้บันไดลิง ทำให้ขึ้นลงยากและไม่ปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - จัดหาเครื่องวัดความขุ่นขนาดเล็กเพื่อให้ในการตรวจสอบ - จัดเตรียมละลายสารส้มในถังและหาเครื่องสูบสารเคมี ภายในอาคาร - จัดสร้างบันไดแบบปกติ เพื่อให้ปลอดภัยและทำงานได้สะดวก

ปัญหาของระบบผลิตน้ำประปาของโรงพยาบาลและแนวทางแก้ไข

ระบบผลิตน้ำประปาผิวดิน

ปัญหาที่ 3 : การกรองน้ำไม่มีประสิทธิภาพ

สาเหตุ	การแก้ไข
<ul style="list-style-type: none"> - สารกรองเสื่อมสภาพ - การล้างย้อนไม่สม่ำเสมอ ทำให้สารกรองเสื่อมคุณภาพเร็ว	<ul style="list-style-type: none"> - เปลี่ยนสารกรองให้ถูกต้อง - ตรวจสอบการล้างย้อน ควรทำเมื่อไร และล้างย้อนให้สม่ำเสมอ

ปัญหาของระบบผลิตน้ำประปาของโรงพยาบาลและแนวทางแก้ไข

ระบบผลิตน้ำประปาผิวดิน

ปัญหาที่ 4 : การจ่ายคลอรีนไม่ถูกต้อง ไม่ต่อเนื่อง

สาเหตุ	การแก้ไข
<ul style="list-style-type: none"> - เครื่องจ่ายคลอรีนมีเครื่องเดียว เมื่อเสียต้องรอซ่อม - การจ่ายคลอรีนไม่เป็นแบบอัตโนมัติ - ใช้คลอรีนผงละลายน้ำ เกิดการอุดตันเครื่องจ่าย	<ul style="list-style-type: none"> - จัดหาเครื่องจ่ายคลอรีนสำรองหรือสามารถซ่อมแซมได้อย่างรวดเร็ว - ปรับระบบให้เป็นอัตโนมัติ - เดินเครื่องพร้อมเครื่องสูบน้ำ - ละลายคลอรีนผงในถัง แล้วถ่ายทอดเฉพาะส่วนใสลงในถังพักคลอรีน

ปัญหาของระบบผลิตน้ำประปาของโรงพยาบาลและแนวทางแก้ไข

ระบบผลิตน้ำประปาผิวดิน

ปัญหาที่ 4 : การจ่ายคลอรีนไม่ถูกต้อง ไม่ต่อเนื่อง

สาเหตุ	การแก้ไข
<ul style="list-style-type: none"> - คลอรีนนํ้าเสื่อมสภาพ เก็บสต็อกไว้นานเกินไป - ปริมาณคลอรีนที่หลงเหลืออยู่ไม่ถูกต้องมากเกินไป และน้อยเกินไป	<ul style="list-style-type: none"> - สารละลายคลอรีนเสื่อมสภาพตลอดเวลา อย่าเก็บสต็อกไว้นาน - จัดหาเครื่องวัดที่มีประสิทธิภาพและตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

ปัญหาของระบบผลิตน้ำประปาของโรงพยาบาลและแนวทางแก้ไข

ระบบผลิตน้ำประปาจากน้ำใต้ดิน

ปัญหาที่ 1 : โครงสร้างระบบผลิตและระบบจ่ายน้ำประปาเสียหาย

สาเหตุ	การแก้ไข
<ul style="list-style-type: none"> - บันไดและฝาปิดที่เป็นเหล็กเป็นสนิม ผุพัง - ท่อเหล็กที่ใช้งานมานาน เกิดการผุพัง น้ำประปารั่วไหล ทำให้อัตรการใช้ น้ำเกินค่ามาตรฐาน - ไม่มีแบบการวางท่อ	<ul style="list-style-type: none"> - ทาสีและเปลี่ยนส่วนที่ผุพัง - เดินท่อประปาใหม่ เช่นใช้ท่อ PE - จัดทำแบบแนวท่อให้ถูกต้อง - ติด sub meter ทุกอาคารเพื่อตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำประปา

ปัญหาของระบบผลิตน้ำประปาของโรงพยาบาลและแนวทางแก้ไข

ระบบผลิตน้ำประปาจากน้ำใต้ดิน

ปัญหาที่ 2 : ถาดเติมอากาศ ขาดตัวกลาง

สาเหตุ	การแก้ไข
<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีตัวกลางวางไว้ในถาด ทำให้ประสิทธิภาพการจัดเหล็กไม่ดี - ไม่มีการดูแลตัวกลาง ไม่ทำความสะอาดตัวกลางและถาด - ใช้ถาดเติมอากาศไม่ถูกวิธี	<ul style="list-style-type: none"> - จัดหาตัวกลางเช่น ถ่านไม้ขนาด 2 นิ้ว เป็นชั้น ๆ วางในถาด - ทำความสะอาดตัวกลางเป็นครั้งคราว และล้างรูที่ใต้ถาดเพื่อให้น้ำไหลได้สะดวก - หาแบบมาตรฐานได้จากอินเทอร์เน็ต

ปัญหาของระบบผลิตน้ำประปาของโรงพยาบาลและแนวทางแก้ไข

ระบบผลิตน้ำประปานำใต้ดิน

ปัญหาที่ 3 : การกรองน้ำไม่มีประสิทธิภาพ

สาเหตุ	การแก้ไข
<ul style="list-style-type: none"> - สารกรองเสื่อมสภาพ - การล้างย้อนไม่สม่ำเสมอ ทำให้สารกรองเสื่อมคุณภาพเร็ว	<ul style="list-style-type: none"> - เปลี่ยนสารกรองให้ถูกต้อง - ตรวจสอบการล้างย้อน ควรทำเมื่อไร และล้างย้อนให้สม่ำเสมอ

ปัญหาของระบบผลิตน้ำประปาของโรงพยาบาลและแนวทางแก้ไข

ระบบผลิตน้ำประปาผิวดิน

ปัญหาที่ 4 : การจ่ายคลอรีนไม่ถูกต้อง ไม่ต่อเนื่อง

สาเหตุ	การแก้ไข
<ul style="list-style-type: none"> - เครื่องจ่ายคลอรีนมีเครื่องเดียว เมื่อเสียต้องรอซ่อม - การจ่ายคลอรีนไม่เป็นแบบอัตโนมัติ - ใช้คลอรีนผงละลายน้ำ เกิดการอุดตันเครื่องจ่าย	<ul style="list-style-type: none"> - จัดหาเครื่องจ่ายคลอรีนสำรองหรือสามารถซ่อมแซมได้อย่างรวดเร็ว - ปรับระบบให้เป็นอัตโนมัติ - เดินเครื่องพร้อมเครื่องสูบน้ำ - ละลายคลอรีนผงในถัง แล้วถ่ายทอดเฉพาะส่วนใสลงในถังพักคลอรีน

ปัญหาของระบบผลิตน้ำประปาของโรงพยาบาลและแนวทางแก้ไข

ระบบผลิตน้ำประปาน้ำใต้ดิน

ปัญหาที่ 4 : การจ่ายคลอรีนไม่ถูกต้อง ไม่ต่อเนื่อง

สาเหตุ	การแก้ไข
<ul style="list-style-type: none"> - คลอรีนนํ้าเสื่อมสภาพ เก็บสต็อกไว้นานเกินไป - ปริมาณคลอรีนที่หลงเหลืออยู่ไม่ถูกต้องมากเกินไป และน้อยเกินไป - มีการปนเปื้อนของนํ้าเสียเข้าสู่นํ้าใต้ดิน พบ fecal coliform	<ul style="list-style-type: none"> - สารละลายคลอรีนเสื่อมสภาพตลอดเวลา อย่าเก็บสต็อกไว้นาน - จัดหาเครื่องวัดที่มีประสิทธิภาพและตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ - เติมคลอรีนในปริมาณที่สูงขึ้น

วันที่เก็บ 23/5/2561

วันที่รับ 24/5/2561

พารามิเตอร์ที่ทดสอบ		หน่วย	ผลการทดสอบ	วิธีใช้ทดสอบ *	เกณฑ์คุณภาพน้ำประปา กรมอนามัย พ.ศ. 2553
ความเป็นกรด-ด่าง	(pH)	(pH at 25 °C)	7.0	Electrometric	6.5-8.5
สี	(Colour)	(แพลตตินัมโคบอลต์)	ND	Spectrophotometric-Single-Wavelength	ไม่เกิน 15
ความขุ่น	(Turbidity)	(เซ็นติเมตร)	0.19	Nephelometric	ไม่เกิน 5
ความกระด้าง	(Hardness)	(มก./ล.)	21	EDTA Titrimetric	ไม่เกิน 500
ไม่ละลายในน้ำทั้งหมดที่เหลือจากการระเหย (TDS)		(มก./ล.)	67	TDS Dried at 180 °C	ไม่เกิน 1,000
เหล็ก	(Fe)	(มก./ล.)	0.032	ICP	ไม่เกิน 0.5
แมงกานีส	(Mn)	(มก./ล.)	ND	ICP	ไม่เกิน 0.3
ทองแดง	(Cu)	(มก./ล.)	ND	ICP	ไม่เกิน 1.0
สังกะสี	(Zn)	(มก./ล.)	ND	ICP	ไม่เกิน 3.0
ตะกั่ว	(Pb)	(มก./ล.)	ND	ICP	ไม่เกิน 0.01
โครเมียม	(Cr)	(มก./ล.)	ND	ICP	ไม่เกิน 0.05
แคดเมียม	(Cd)	(มก./ล.)	ND	ICP	ไม่เกิน 0.003
สารหนู	(As)	(มก./ล.)	ND	ICP	ไม่เกิน 0.01
ปรอท	(Hg)	(มก./ล.)	ND	ICP	ไม่เกิน 0.001
ซัลเฟต	(Sulfate)	(มก./ล.)	1	Ion Chromatography	ไม่เกิน 250
คลอไรด์	(Chloride)	(มก./ล.)	11	Ion Chromatography	ไม่เกิน 250
ไนเตรต	(Nitrate as Nitrate)	(มก./ล.)	0.92	Ion Chromatography	ไม่เกิน 50
ฟลูออไรด์	(Fluoride)	(มก./ล.)	ND	Ion Chromatography	ไม่เกิน 0.7
โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (Coliform Bacteria)		(เอ็มพีเอ็ม/100 มล.)	350	Multiple Tube Fermentation Technique	ไม่พบ
ฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (Faecal Coliform Bacteria)		(เอ็มพีเอ็ม/100 มล.)	350	Multiple Tube Fermentation Technique	ไม่พบ

ผลการวิเคราะห์ของตัวอย่าง : ผ่าน

Q & A